

SZÍNHÁZ

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2008. JANUÁR

Václav Havel TÁVOZÁS Színmű öt felvonásban

Fordította: Varga György

(A Shakespeare *Lear király*ából vett részleteket Vörösmarty Mihály, a Csehov *Cseresznyéskertjéből* származó idézeteket Elbert János fordításában közöljük)

SZEREPLŐK

Dr. Vilém Rieger, volt kancellár
Irena, Rieger régi barátnője
Nagymama, Rieger anyja
Vlasta, Rieger idősebb lánya
Zuzana, Vlasta húga
Monika, Irena barátnője
Bea Weissenmütelhof, politológus és multikulturális szociálpszichológus
Albín, Vlasta férje
Hanuš, Rieger volt titkára
Viktor, Hanuš volt titkára
Osvald, minden Riegerék háztartásában
Jack, újságíró
Bob, fényképész
Vastík Klein, helyettes, később alelnök
Knobloch, kertész
Első rendőr
Második rendőr
Hang (hangszóróból)

A cselekmény Rieger villájának kertjében játszódik.

Ajánlás a mű színrevivőinek, amely a szerzőnek saját darabjai előadásával kapcsolatos, sokéves tapasztalataiból indul ki: ha azt akarjuk, hogy a darab elérje a megkívánt hatást, visszafogottan, komolyan, józanul, természetesen kell játszani, nem szabad holmi groteszk mozdulatokkal, vicces színpadi ötletekkel, túlzó gesztusokkal, hanglejtéssel, fintorokkal, biomechanikai vagy bármilyen más harsánysággal cifrázni csak azért, hogy a szöveget tovább magyarázzuk, értelmezzük, illusztráljuk, vagy egyszerűen szórakoztatóbbá tegyük. A szerző szintúgy nem ajánlja a szöveg túlzott meghúzását, főleg nem ötletszerűen. Erre nem a saját szövege iránti határtalan szeretet vezet, hanem megint csak a gyakorlati tapasztalat: a húzás gyakorta vezet a művet egybetartó jelentésháló megszakadásához vagy pedig a darab sajátos ritmusának megbomlásához, ami általában – paradox módon – még inkább magában hordozza az érdektelenség veszélyét, mint az eredeti szöveg meghagyása.

ELSŐ FELVONÁS

A színen Rieger villájának kertje. A villa a háttérben áll, bejáratához lépcső vezet. A színpad egyik oldalán egy kisebb házikó, a másik oldalán lugas. Középen kerti bútorok. Egy ágon hinta lóg. Csak Zuzana, Rieger lánya van a színpadon. A hintában ül, alig észrevehetően ringatja magát. Az ölében nagy fejhallgató, nyitott notebook, két kézzel valamit ír. Füle és felhúzott válla közé mobilt szorít

ZUZANA (a telefonba) Aha, aha – rendben – frankó – szuper – én is, nagyon! De főleg te, Lili! Na addig is csao –

Zuzana kikapcsolja a telefont, zsebre vágja, felteszi a fejhallgatót, dolgozik tovább a notebookon, semmiről sem vesz tudomást maga körül. Rövid szünet után egymás után jelenik meg Rieger, egy hatvanas dendi „matróz”-zakóban, nyakában kendő, majd Irena, Rieger negyvenes

partnere és Monika, Irena jellegtelen barátnője, végül a Nagymama, Rieger anyja. Rieger, aki láthatóan mindig a figyelem középpontjában van, leül, a hölgyek tetszőlegesen körülállják. Rövid szünet

IRENA Nem fázol?

RIEGER Nem –

IRENA De biztosan fázol!

RIEGER Nem, drágám, nem fázom, biztosan –

IRENA Hozok neked egy pokrócot –

RIEGER Nem kell pokróc. Nem akarom. Nem fázom –

NAGYMAMA Ne erőszakoskodj, ha egyszer nem kell neki.

Mégiscsak felnőtt ember –

IRENA Monika, tudod, az a barna, ott van a hallban, a fotelban –

MONIKA Arra a drappra gondolsz?

IRENA Igen –

RIEGER Hagyja csak, Monika, nincs szükségem semmire –

Irena intésére azonban Monika bemegy a házba. A lépcsőn összeakad Osválddal, a család mindenesével. Osváld egy tálcán egy pohár grogot és kiskanalat hoz. Szolgálatkészen félrehúzódik

NAGYMAMA Van ott több drapp takaró is, nincsenek összehajto-

gatva, már régen voltak tisztítva, és különben sem melegek –

RIEGER Hol vannak azok az újságírók? Nem kellene már itt lenniük?

A házikóból Viktor, Hanuš volt titkára jön elő

VIKTOR Nem értem. A kancellártól mégsem lehet csak úgy elké-

ni. Már telefonáltam nekik, állítólag úton vannak –

IRENA Vilém, kertelés nélkül meg kell mondanod nekik a véleményed. Csak semmi diplomatikus köntőrfalazás. Sok mindenki-

nek csalódást okoznál –

VIKTOR Pontosan! Eltökéltnek kell lennie!

NAGYMAMA Vilém magától is tudja, mit kell tennie. Mindig tu-

dott bánni az újságírókkal –

Viktor bemegy a házikóba. A házból kijön Monika, kezében a drapp pokróccal. Atadja Irenának, ő pedig Rieger vállára teríti

RIEGER Azt hiszem, eljött az ideje a délutáni grognak –

Osváld gyorsan az asztalhoz lép, lerakja a szalvétát, a kiskanalat és a grogospoharat

Köszönöm, Osváld, hogy aludtál!

OSVALD Jól, kancellár úr –

IRENA *(Osváldnak)* Kezdheted főzni a krumplit vacsorára. Ha oda-
raktad, kérlek, vedd ki a mosógépből a szennyest, és teregesd ki
hátra, a cseresznyefák közé feszített kötélre. A csipeszek szokás
szerint a mosogató alatt vannak, de ki ne borítsd a szemetet, ami-
kor előveszed őket. A szemetet aztán ki is vihetnéd. De csak ha
kitergettéll. És ne felejtés el új zacskót rakni a szemetesbe.

*Zuzana zsebében megszólal a mobil, az Örömdát játssza. Még né-
hány pillanatig a laptopon dolgozik, majd becsukja, leveszi a fejhallga-
tót, aztán előveszi a telefont, a vállával a füléhez szorítja, úgy, hogy
mindkét keze szabadon maradjon. Feláll, fogja a notebookot és a fej-
hallgatót, és elindul a ház felé*

ZUZANA *(telefonál)* Nem kell, Lili, tényleg nem – igen, helyes,
igen, ne félj! Pontosan, úgy van! Na nehogy már! Helyes – helyes
– szuper! Na csao – *(Bemegy a házba)*

IRENA *(Osváldnak)* Nehogy eszedbe jusson csak kiszórni a régi
zacskót és visszarakni! Micsoda bűz lenne. Monika nemsokára
bemegy ellenőrizni, esetleg tanácsot ad, vagy segít, ha kell. Ugye,
Monika, megteszed?

*Monika bólint. Osváld meghajol, és tálcával a kezében visszamegy a
házba. A házikóból Viktor lép elő*

VIKTOR Na, itt vannak!

NAGYMAMA Kicsodák? Azok az újságírók? És hányan? Nem kel-
lene a kerítésen kívül maradniuk?

IRENA Monika, légy oly kedves, kísérd be a nagymamát a hallba.
Kapcsolja be a tévét, vagy olvassa a tegnapi *Fujt* –

*Monika bekíséri a Nagymamát a házba. A lépcsőn összetalálkoznak
Osválddal, aki egy tálcán három sört hoz. Osváld szolgálatkészen félre-*

*húzódik. Viktor az éppen megérkező újságíró, Jack és a fényképész Bob
elé siet. Jack vállán táska, Bob nyakában fényképezőgépek lógnak*

VIKTOR Kancellár úr, ez itt Jack, az ismert újságíró, ez pedig Bob, a
fényképész, aki – szíves engedelmével – készítené néhány felvételt –

RIEGER Megtudhatnám, melyik újságnak dolgoznak?

JACK Különböző világlapok számára, meg hazaiaknak is –

RIEGER Milyen hazaiaknak?

JACK Például a *Fujnak*. Tizenöt évvel ezelőtt beszélgettünk Athén-

ban, nem emlékszik?

RIEGER Annyi interjút adtam –

JACK De ezt közvetlenül az Akropolisz alatt –

RIEGER A Papandreuval voltam, ugye?

JACK Pontosan!

RIEGER Akkor foglaljon helyet.

*Jack leül az asztalhoz, előveszi a feljegyzéseit, egy jegyzetömböt, két kis
magnetofont. Bekapcsolja őket. Viktor egy kicsit hátrébb áll, Bob helyez-
kedik, érdekes látószögeket keres, többféle géppel fényképez. Jack kissé
hosszasan kutat jegyzeteiben, végül megtalálja a kérdést*

JACK *(felolvas)* Kancellár úr, meg tudná mondani, hogy ennyi, a po-

litikában eltöltött év után –

IRENA Bemutatnál?

RIEGER Ja persze, ne haragudj, ez itt Irena, régi barátnóm –

JACK Jack.

IRENA Örülök, hogy megismerhetem, Jack –

JACK *(Riegerhez)* Megnyerő régi barátnője van –

RIEGER Köszönöm –

JACK *(felolvas)* Kancellár úr, meg tudná mondani, hogy ennyi, a po-

litikában eltöltött év után –

IRENA Elnézést, megkínálhatjuk magukat valamivel?

JACK Á, köszönjük, hagyják csak. Vagy – ha lehet – két söröcskét,

Bobnak meg nekem –

RIEGER Én is magukkal tartok –

JACK Kaphatnék egy kis fahéjat?

*Osváld hozzájuk lép, kezében tálcával. Az asztalra tesz három sört.
A bukszájából egy kis zacskót vesz elő, és fahéjat szór Jack sörébe*

IRENA *(Osváldnak)* Megtaláltad a csipeszeket?

OSVALD Még nem kerestem –

IRENA Ha majd keresni fogod, vigyázz a szemeteskosárra. És küldd
ide Monikát –

Osváld meghajol, és a tálcával visszamegy a házba

JACK *(felolvas)* Kancellár úr, meg tudná mondani, hogy –

RIEGER Nem vagyok már kancellár –

JACK Volt kancellár úr, meg tudná mondani, hogyan érzi magát
ennyi, magas tisztségben eltöltött év után a köznapi polgár szere-
pében?

RIEGER Mindenekelőtt jól érzem magamat, mert most sokkal több
időm van a családomra. Másrésztől azonban csak most látom,
milyen számosan hisznek azokban a hagyományokban, értékek-
ben, eszményekben, amelyeket én testesítettem meg a számukra,
s amelyek napról napra veszítenek a súlyukból –

*A házból Monika jön ki. Irena leveszi Rieger válláról a pokrócot, és át-
adja Monikának*

IRENA Légy oly drága, hozd már ki nekem a púderemet – tudod,

azt az újat –, a fésűt is, de a régít – a rúzszt pedig a sötétet. Ott lesz-

nek valahol a bal oldali polcon a fürdőben vagy az éjjeliszekré-
nyen, vagy a hallban a jobb oldali szekrényben, felülről az első

polcon, vagy valahol máshol –

MONIKA A napszemüvedet meg a Prcek és társai-féle selyemsá-
ladat nem kéred?

IRENA De, remek ötlet!

Monika bemegy a házba

Elnézést, nem tudtam, hogy fotózni is fognak –

JACK Kancellár úr, mely értékek voltak a legfontosabbak azok kö-
zül, amelyeknek az érvényre juttatásáért oly sokat tett?

RIEGER Politikai gondolkodásom középpontjában mindig is az
ember állt. Az ember mint szabad, boldog, műveltségre törekvő
és boldog családban élő lény –

IRENA Vegye észre, Jack, milyen velősen fogalmaz. Mindig csodál-
tam ezt benne –
VIKTOR A kancellár úr nyelvhasználatra példás, és nagyon világo-
san fejezi ki magát. Remélem, hogy minden pontosan úgy lesz a
cikkben, ahogyan elhangzott –
RIEGER A polgárért van az állam, és nem a polgár az államért –
VIKTOR Ezt szó szerint így írnám le!
RIEGER Mindig arra törekedtem, hogy országunk biztonságos hely
legyen. De ne csak a mi hazánk. Az egész világ. És ne csak szá-
munkra, emberek számára. Az egész természet számára legyen
az. *(Felemeli a hangját)* Persze, ha mindez nem megy az ipari fej-
lődés rovására!

A jelenlévők megmerevednek

HANG *(hangszóróból)* Kérem a színészeket, amennyire lehetséges,
játsszanak visszafogottan, természetesen, groteszk gesztusok, il-
letve grimaszok nélkül, szóval hogy ne próbálják mindenféle fin-
torgással érdekesebbé tenni a darabot. Köszönöm.

*A jelenlévők meglevenednek, a házból kijön Hanuš, mindkét karjával a
háza alá szorít egy-egy telefont*

RIEGER Ez itt Hanuš, a volt titkárom, segít még egy-két dologban.
(Hanusához) Remélem, nem kincstáriak –
HANUŠ De sajnos igen, Vilém –

*Hanusú háza alatt a két telefont keresztlövegy a színpadon, és bemegy
a házikóba. A házból Monika jön ki, hozza a fésűt, a rúzsot, a nap-
szemüveget és az átlátszó sálát. Mindent odaad Irenának, aki azon
nyomban festeni kezdi magát. A házikóból előbukkan Hanuš, átme-
gy a színpadon, és bemegy a háza. Jack a jegyzeteiben keresgél. Végre meg-
találja a következő kérdést*

JACK *(felolvás)* Volt kancellár úr, miként jutottak érvényre az Ön ál-
tal hangoztatott értékek konkrét politikai munkássága során?
RIEGER Nagy hangsúlyt fektettem például az emberi jogok kérdé-
sére. A szólásszabadság nevében jelentősen korlátoztuk a cenzú-
rát – tiszteletben tartottuk a gyülekezési szabadságot, hisz az én
időmben a tüntetéseknek még a felét sem kergettük szét! –, meg-
aztán az egyesülési jogot is, amiről több tucat, teljesen alulról
szerveződő egyesület léte tanúskodik –
IRENA Ne haragudj, Vilém, de azt is el kellene mondanod, hogy
tiszteletben tartottad a kisebbségek véleményét is –
RIEGER Tiszteletben tartottam a kisebbségek véleményét is, s né-
hány esetben még attól sem rettentem vissza, hogy független cso-
portokkal, szerveződésekkel folytassak párbeszédet –
VIKTOR E tekintetben a kancellár úr tényleg nagyvonalú volt. Néha
talán túlságosan is. Ha látta volna, időnként micsoda vagabun-
dokkal volt dolgunk!

*A házból Oswald jön ki, egyik kezében a szemeteszsák, másikban a tálca.
A tálcán három pohár, melyeknek csak az alján van egy kis sör. A szem-
et valahova félrerakja, és szolgálatkészen a háttérbe húzódik*

IRENA Azt hiszem, sokat tett a nők érdekében is –
RIEGER Mindig nagyra tartottam a nőket, és körülvettem magamat
velük –
JACK Remek cím!
VIKTOR Ezt, szerkesztő úr, majd később megbeszéljük –
RIEGER Elszántam küzdöttem a korrupció ellen. De hát mindenki
emlékszik a Klein-ügyre. Parancsolnak még egy kis sört?
JACK De tényleg csak egy kicsit –

*Hozzájuk lép Oswald, leteszi a söröspoharakat az asztalra, a bukszájá-
ból egy zacskót vesz elő, és Jacknek fahéjat szór a sörébe. Meghajol, és a
tálcával visszaindul a háza, ahonnan éppen a Nagymama jön ki. A je-
lenlévők megmerevednek*

HANG *(a hangszóróból)* Ennek a fahéjas dolognak nincsen semmi-
féle pszichológiai vagy egyéb magyarázata, vagy ha van is, nem
tudok róla. Nekem úgy tűnik – legalábbis egyelőre –, hogy a szín-
tiszta szerzői önkény megnyilvánulásáról van szó, vagy pedig az
a meglehetősen énközpontú örömmöm nyilvánul meg ekképpen,
hogy tudniillik bármilyen badarságot kitalálhatok, a színészeknek
pedig komoly képet vágva kell eljátszaniuk. De mit tegyek?
Egyszerűen tetszik, és úgy érzem, itt a helye.

*A jelenlévők meglevenednek, Oswald bemegy a háza. A lépcsőn a
Nagymamával találkozik. A Nagymama kezében a Fúj egy száma.
Irena végez a sminkeléssel, föl-, majd leveszi a szemüveget, játszadozik
a sállal, szinte észrevétlenül pózolgat. Bob körülugrálja, fényképez*

NAGYMAMA Hagyják már békén! Nem látják, mennyire fáradt –
RIEGER Mama, nem vagyok fáradt!
NAGYMAMA De az vagy. Hallom. Úgyis mindig ugyanazt mondd –
IRENA Nem is igaz! Ma tényleg szépen beszélt!
VIKTOR Én is azt hiszem, hogy ma rendkívül jól ment. De ahogy
mondani szokás: a csúcson kell abbahagyni. Utolsó kérdés.
Tessék –
RIEGER Tudják, mit mondott egyszer nekem Tony Blair? Ha nem
válaszolsz nekik, ők válaszolnak helyetted. Jó, mi?
JACK Akkor azt utolsó kérdés. Nem zavarja az immunitás elvesztése?
RIEGER Már miért zavarna?
JACK És nem tart attól, hogy –
VIKTOR Már megbocsásson, de –
JACK És nem tart attól, volt kancellár úr, hogy –
VIKTOR Már megbocsásson, de be kell fejeznünk –
JACK És nem tart attól, volt kancellár úr, hogy ki kell költöznie in-
nen? Mégiscsak kormányvilla –

*Rieger, Irena, Viktor, Monika és a Nagymama meglepetten néznek egy-
másra. Szünet*

RIEGER Erre talán azért mégsem vetemednek!

*Jack még valamit feljegyez, összeszedi a jegyzeteit. A blokkot, a magnót
a táskájába teszi, feláll, kezét nyújt Irenának és Riegernek. Bob csinál
még egy utolsó képet*

JACK Ha még valamire rá kellene kérdeznünk, vagy valami kiegészítésre, magyarázatra lenne szükség, jöhetünk?
IRENA Hát persze, Jack –

Jack és Bob elmennek, Viktor kikíséri őket

VIKTOR Megjelenés előtt, ugye, átküldik, hogy átnézzük? Ugye át-
küldik? Csak belepillantunk, és már adjuk is vissza. Kérem szé-
pen –
IRENA *(Jack után kiált)* A képeket együtt választjuk ki, Jack!

Jack és Bob távoznak, Viktor visszajön

VIKTOR Kancellár úr, gratulálok, remek volt!
RIEGER A legfontosabb az, hogy az ember képes legyen a legkü-
lönösebb dolgokat világosan a nevükön nevezni, azokat általá-
nosítani és megfelelő összefüggésekbe helyezni. A jó vezető per-
sze a megfelelő *think-tank network* kkel is körülveszi magát –
VIKTOR Hogy mivel, kérem?
RIEGER *Think-tank network* kkel. Nem tűnt fel maguknak, hogy ab-
szolut elfelejtettek a gazdaságról meg a szociálpolitikáról kérde-
zni? Az iskolaügyről nem is szóval! Kleint – aki, ugye, tegnaptól
helyettes – szándékosan említettem meg, vártam, hogy rákérde-
nek – de semmi. Különös, nem?
VIKTOR Szomorú, kancellár úr, hogy micsoda alakokhoz kell le-
alacsonyodnia. Megyek, folytatom –
RIEGER Hagyja a fenébe –
VIKTOR Mégse hagyhatjuk, hogy a bürokrata azt tegyen, amit akar!

*Viktor bemegy a házikóba. Rieger idősebb lánya, Vlasta jön a férjével,
Albinnal. Vlasta egy gyümölcsösszatyrot, Albín pedig egy aktát hoz*

VLASTA Üdv, papa, szevasz, nagy, szia, Irena, szervusz, Monika.
Hoztam nektek gyümölcsöt. Albín, segíts –

Vlasta és Albín egy csomó különböző gyümölcsöt rak az asztalra

IRENA *(kiált)* Oswald!
NAGYMAMA Vlasta, tudod, mit mondott itt az előbb egy újságíró?
Hogy esetleg el kell költöznünk. Hova, az isten szerelmére?
IRENA Nem néznéd meg, hol van Oswald? Ha nyomára akadsz,
mondd meg neki, légy szíves, hogy először is hozzon ki a gyü-
mölcsökhöz három szakajtót, szalvétákat meg késeket, Albinnak
hígított sört, utána pedig nézze meg, mi van a krumplival. Ha
kész, szépen szűrje le róla a vizet, hagyja megszáradni és kicsit

kihűlni, csak azután hámozza meg. De ne krumplipucolóval!
Elég a héját óvatosan lehúzni egy kis késsel –
MONIKA És tudja, melyikkel?
IRENA Csinálja, amelyikkel akarja, csak ne azzal a díszessel, amit a Putyinnétól kaptam –

Monika bemegy a házba

VLASTA Erről a költözésről mindenfelé hallani. Azt mondják, hogy már nincs szükséged reprezentatív lakásra. Ha rosszra fordulnak a dolgok, te, a nagymama meg Zuzka jöhettek hozzánk. Tudod, mennyire szeretünk benneteket, és milyen hálások vagyunk nektek mindenért!

RIEGER És Irena?

IRENA Ne gyötörd magad ezen, mi majd Monikával találunk valami albérletet vagy ilyesmit. A lényeg az, hogy ne kerüljünk messze egymástól –

RIEGER Rendes vagy, Irena –

A házból kijön Hanuš. Egy nagy Gandhi-mellszobrot cipel. Megáll Rieger előtt

HANUŠ Ezt sajnos nem viheted magaddal. Valaki tizenöt évvel ezelőtt felvette a hivatal leltárába –

RIEGER Felőlem a kalapja mellé tűzheti!

HANUŠ Nagyon sajnálom, Vilém, de hiányzik itt még valami vitalakészlet. Nem tudsz valamit róla?

RIEGER Nem!

A házikóból Viktor rohan elő

VIKTOR (*keményen*) Azok ilyen emléktárgy vonalzóak voltak. Elosztogatták őket, te meg ezzel zaklatod itt a kancellár urat!

Hanusz – karjában a szoborral – visszamegy a házikóba. Viktor követi. Ugyanakkor a házból kijön Monika, egy tálcán szakajtót, késeket, szalvétát és egy pohár híg sört hoz

IRENA Na mi van?

MONIKA Biztos valahol alszik –

Monika az asztalra teszi a házból kihozott tárgyakat. Kezdi a gyümölcsöt a szakajtóba átrakni. Albín elveszi a híg sört. Szünet

RIEGER Indira asszony ajándéka volt.

NAGYMAMA (*Vlastának*) Itt maradtok vacsorára? Krumpli lesz tőróval és vajjal –

VLASTA Maradunk, Albín?

Albín vállat von

Megkóstoljuk és megyünk –

A jelenlévők megmerevednek

HANG (*a hangszóróból*) Bevallom, eddig nem sok minden történt. De azt akartam, hogy a darab vontatottan és lassan induljon. A nézők annál hálásabbak lehetnek majd, ha némileg felgyorsul.

A jelenlévők meglevenednek. A házikóból előjön Hanuš, keresztülmegy a színpadon, és bemegy a házba

RIEGER Tisztelem, Kobloch úr! Na, lesz idén elég cseresznye?

KOBLOCH Szerintem sok lesz –

RIEGER És mi van odakinn? Mi újság? Hogyan látják ezt az egészséget az emberek? Találkoztok mellettem tartott szimpátiatüntetéssel? Vagy látott legalább valami feliratot?

KNOBLOCH Az emberek a kocsmában erről a költözésről beszélnek –

RIEGER Miféle költözésről?

KNOBLOCH Állítólag Klein helyettes valahol azt mondta, hogy az állam nem engedheti meg magának, hogy villákat osztogasson –

A házikóból előront Viktor

VIKTOR Most mondta be a rádió!

RIEGER Mit?

VIKTOR Klein helyettes azt mondta a Parlament folyosóján, hogy az állam nem engedheti meg magának, hogy villákat osztogasson –

Ebben a pillanatban feltámad a szél, elered az eső

Vége az első felvonásnak

MÁSODIK FELVONÁS

A színpadon Rieger házának kertje. Egy óra telt el, minden olyan, mint az első felvonás végén. Elállt a szél meg az eső. Senki sincs a színen. A házból kis idő elteltével fokozatosan előjön Vlasta, Albín hóna alatt az aktával, Rieger, Irena, végül Monika és a Nagymama

RIEGER Leültök még egy kicsit?

VLASTA Csak egy pillanatra –

NAGYMAMA Miért voltak a nagyobb krumplik kemények, és miért fűttek szét a kisebbek?

IRENA (*Monikának*) Légy oly kedves, és rakd el a sminkcuccaimat!

Monika kezdi egy tálcára összeszedni a sminkeléshez használt dolgokat

VLASTA (*Riegernek*) Apa –

RIEGER Igen –

VLASTA Albín meg én szeretnénk veled valamiről beszélni –

RIEGER Tessék.

IRENA Nagymama, be kellene menned a házba, lehűlt. Monika, kérlek –

Monika fogja a tálcát a sminkes holmival, a sálat, a napszemüveget, kézen fogja a Nagymamát, és együtt bemennek a házba

VLASTA Apa, jól tudod, mennyire szeretünk téged Albínnal. Csak a javadat akarjuk. Lehet, hogy rosszul veszi ki magát, de a világon mindenütt ugyanígy csinálják, mert az ember sosem tudhatja, mi következhet még. Így aztán – Albín meg én – úgy gondoltuk, hogy fel kell készülnünk – nekünk mint családnak – mindenre –

RIEGER Arra a lehetőségre gondolsz, hogy előbb-utóbb majd el kell költöznünk innen?

VLASTA Megmondtam világosan, jöhetnétek hozzánk – legalább néhány napra, amíg nem találhatok valamit. De ezzel sok minden más is összefügg –

RIEGER Például?

VLASTA Mit tudom én! Bútorok, képek, könyvek, megtakarítások, megélhetési költségek, egyszóval próbáltunk itt Albínnal meg az egyik ügyvéd barátunkkal valami javaslatot tenni –

Vlasta elveszi Albíntól az aktát, a házból kijön Monika

RIEGER Végrendelet?

VLASTA Ugye, milyen szörnyen hangzik? De ezen csak bizonyos útmutatásokat kell érteni arra az esetre, ha valaki megkérdőjelezné valakinek a tulajdonjogát –

IRENA Mármost hogy Vilém halála után?

VLASTA Miért kell mindjárt a legrosszabbra gondolni? Hisz mindnyájan azt szeretnénk, ha apa nagyon-nagyon sokáig köztünk lenne még. Ezért aztán a javaslatban többféle alternatíváról is szó van. Ez az egész persze nagyon is formalitás – a mi családjunkban valahogy mindig mindent közösnek, mindenkienek tekintettünk –, de mivel ebben a korban, amelyben élünk, bármilyen elképzelhető, például a magánvagyon zárolásának érvényesítése is, arra az esetre, ha valamely gyanú vizsgálata alól akar valaki kibújni, ugye –

RIEGER Más szóval azt akarod, hogy a vagyonomat ruházzam át hozzám közel álló személyekre –

VLASTA Családtagokra –

RIEGER És Irena?

IRENA Ne gyötörd magad ezen, nekünk Monikával van spórolt pénzünk, ugye?

Monika bólint

RIEGER Rendes vagy, Irena –

IRENA (*kiált*) Oswald!

VLASTA Tanulmányozd, gondold át, esetleg valakivel beszélj meg. Albín meg én nem akarunk sürgetni, csak azt gondoltuk, kár len-

ne hagyni, hogy kibabráljanak velünk csak azért, mert nem gondolkozunk előre. Egyszerűen olyan megoldást kellene találnunk, amely nem ütközik bürokratikus akadályokba, s amelynek nem lennének nem kívánatos médiafolyományai –
IRENA Igaza van Vlastának, Vilém. Hisz tudod, mi mindenre képes a *Fúj!* (Monikának) Megyünk?

Monika bólint, Irena és Monika elmennek. Vlasta átadja Riegernek az aktát, aki leteszi asztalra. Vlasta, utána Albín is megöleli Riegert, és ők is elmennek. Knobloch jön egy gereblyével

KNOBLOCH Maga is vendéget vár?
RIEGER Én? Nem –
KNOBLOCH Klein helyettes azt mondta a tévében, hogy mielőbb szeretné meglátogatni önt –
RIEGER Ezt mondta volna?

Knobloch elmegy, kis idő elteltével felbukkan Bea, kezében könyvvel. Egy ideig csak álldogál, Riegert nézi, aki végre észreveszi

Keres valakit?

BEA Önt –
RIEGER És mit parancsol?
BEA Dedikálná nekem a beszédeit?
RIEGER Hát persze –

Rieger int Beának, hogy jöjjön közelebb, és foglaljon helyet, amit ő meg is tesz; kissé zavarban van. Rieger is leül, előveszi a tollát. Bea fogja a könyvet, kinyitja a címlapon, és Rieger elé helyezi

Ne is mondja, hogy az egészet elolvasta –
BEA Elég alaposan elolvastam, mindenekelőtt azért, mert érdekelt, de meg azért is, mert önről írtam a diplomamunkámat. Magam választottam a témát. A dolgozatom címe: „A demokrácia Vilém Rieger felfogásában” –
RIEGER És hányast kapott?
BEA Jelest. Már évek óta foglalkoztat a munkássága. Lehet, hogy többet tudok magáról, mint saját maga. És minél régebben foglalkozom önnel, annál inkább a tevékenysége hatása alá kerülök –
RIEGER Politológus?
BEA Igen – de hallgattam néhány szemeszter multikulturális szociálpszichológiát és intermedialis kommunikációt is –
RIEGER Megtudhatom a nevét?
BEA Weissenmütelhof. Bea Weissenmütelhof. De szólítson csak Beának, kancellár úr –
RIEGER Ezer örömmel, Bea. De én már nem vagyok kancellár –
BEA Ön számomra mindörökké kancellár marad, kancellár úr!

Szünet. Rieger fogja az egyik szakajtót, és gyümölcscsel kínálja a lányt

Nem, köszönöm, nem azért jöttem, hogy élősködjek, vagy hogy feltartsam –
RIEGER Nem élősködik, és nem tart föl. Vegyen csak –
BEA Akkor köszönöm –

Bea vesz egy almát, és jóízűen beleharap. A házból csendben kijön a Nagymama. Rieger és Bea nem látják. Hosszabb szünet, Bea almát eszik

Saját termés?
RIEGER Nem, a lányom hozta. Nekünk csak cseresznyénk van a kertben –
BEA Nagyon szépen beszélt Harkovban a kertről mint a kulturális hagyomány és a kultúrtáj megtestesítőjéről –
RIEGER Ah, milyen régen volt az már! Megtudhatnám, melyik beszédem vagy gondolatom keltette fel leginkább a figyelmét?
BEA Politikája alapvetésének, magvának azt az eszmét tartom, kancellár úr, miszerint a politikai figyelem középpontjában az embernek kell állnia, és hogy mindennek az ember sokoldalú fejlődését kell szolgálnia. Az a gondolata is fontos, hogy országunk biztonságos hely kell legyen. Igen, pontosan így van! Hát fejlődhetne sokoldalúan az ember egy olyan helyen, amelyik számára nem biztonságos? Meg aztán szeretem azt a gondolatot, amelyet tizenöt évvel ezelőtt fejtett ki Tajvanon, miszerint az ember szabadságra született –

RIEGER Igen, emlékszem, nagy sikere volt annak a beszédnek –
Csang Kaj-sek még a kéziratot is elkérte tőlem –
NAGYMAMA Remélem, nem adta oda neki –

Rieger és Bea meglepetten fordulnak a Nagymama felé

RIEGER Mama, ez itt Bea – Bea, ez itt az édesanyám – Bea rólam írta a diplomamunkáját –
NAGYMAMA Nagyszerű. Keressem meg Oswaldot?
RIEGER Csak azt nézd meg, hogy nem égetett-e oda valamit –

A Nagymama bemegy a házba. Szünet

BEA Egyszer szívesen megírnám az életrajzát. Biztos rengeteg érdekes dolog volt az életében –
RIEGER Igen, sok mindent megéltem, és elég sok mindent cselekedtem. Sok mindenről még mindig keveset tudni. Ha tudni valamit egyáltalán –

Bejön Irena és Monika. Kezüikben egy csomó tömött műanyag bevásárlószatyor. Ahogy meglátják Riegert Beával, megállnak

IRENA Látom, vendég állt a házhoz –

RIEGER Ez itt Bea Weissenmütelhof, multikulturális szociálpszichológus, de tanult intermedialis kommunikációt is. Az én politikai életművemmel foglalkozik, és az életrajzomat is meg akarja írni. Ez itt Irena, régi barátnőm és Monika, Irena barátnője –

A hölgyek kezét fognak

IRENA Vettem neked sapkát!
RIEGER Köszönöm, kedvesem –

Monika megragadja a bevásárlószatyrokat, és beviszi őket a házba

Éppen a tajvani beszédemről társalogtunk –
IRENA Szép tisztelőd van. De neked mindig azok voltak. És mindig tudtál időt szakítani rájuk. Milyen érdekes, hogy férfiak nem írnak rólad –
RIEGER Na és Dobeš?
IRENA Az, a *Fujnál!* Vele nem nagyon dicsekednék. Na nem érdekes. Nem is zavarok – (*Bemegy a házba*)
BEA Valószínűleg nem örült nekem a régi barátnője –
RIEGER Nagyon szeret engem, úgyhogy időnként gondok vannak vele. Szívesen beszélék önnel az életemről. Mostanában sok időm van, és hamar felejték, úgyhogy minél előbb kezdjük, annál jobb!
BEA Akkor eljöhetnék holnap estefelé? Már alig várom, hogy elkezdhessek a munkát! Akkor viszontlátásra –
RIEGER Viszontlátásra, Bea –

Rieger egy kicsit habozik, aztán arcon csókolja a lányt. Bea megsimogatja Rieger fejét, fölkapja a könyvét, és elszalad. Lassan Klein jön Viktor és Knobloch kíséretében. Knoblochnál gereblye van. Rieger betömi a zsebébe a sapkát

KNOBLOCH Látogatója van, kancellár úr –
RIEGER Vlastik Klein! Ez ám a meglepetés! Foglalj helyet. Megkínálhatlak valamivel?
KLEIN Egy kis forró teát –
RIEGER Megkérhetem, Viktor?

Viktor meghajol, és bemegy a házba. Knobloch is elmegy

KLEIN Hogy megy sorod? Most biztosan több időd jut a családra. Vagy hiányzik a politika?
RIEGER Meglehetősen paradox helyzet, de most látom, mennyi hívem van. Úgy látszik, mégiscsak megtestesítettem bizonyos értékeket az emberek számára –

A házból kijön Irena

IRENA Szervusz!
KLEIN Szia –
RIEGER Éppen arról beszéltem, milyen sok hívem van –

IRENA Igen, sok ember érdeklődik Vilém iránt, és rokonszenvezik vele. Egymásnak adják a kilincset az újságírók meg a diáklányok, akik róla írnak –

RIEGER Irena túloz. De ahogyan egyszer Havel mondta nekem: a népszerűség nem minden –

A házból kijön Viktor és Monika. Viktor egy csésze teát hoz, amit oda-nyújt Kleinnek

VIKTOR Még valamit?

KLEIN Nem, köszönöm. Hacsak nem akadna egy kis rum –

IRENA A rum rögtön ott van balra, a sapkáim felett és Vilém cipősszekrénye alatt –

Viktor biccent, meghajol, és bemegy a házba

KLEIN Ügyes srác –

RIEGER Viktornak hívják. A volt titkáromnak, Hanušnak a volt titkára. Segít nekünk elkülöníteni a privát dolgainkat a kincstáriaktól. Nem is hinnéd, mennyi dolog van ezzel. De hisz majd te is meglátod egyszer! *(Feltűnően hosszan nevet)* És milyen az új beosztásod? Hogy érzed magad?

KLEIN Tudod, hogy van, egyelőre arra próbálok fényt deríteni, ki van velünk, és ki az, aki csak tettet –

A házból előjön Viktor egy üveg rummal. Odalép Kleinhez, és egy kicsit beleönt a teájába

Köszönöm, Viktor. És lehetne még egy szerénytelen kérésem? Imádom a kekszet a teához –

IRENA Monika, bent van az asztalon. Ha csak Oswald el nem dugta valahová. Mindenféle rejték helyei vannak. Nemrég jöttem rá például, hogy a hűtőszekrény mögött tart egy dobozt. Őt turo volt benne. Képzeld el, őt turo, a jó ég tudja, mióta lehetett ott, persze kidobtam –

Monika bemegy a házba, Viktor egy kicsit távolabb álldogál

RIEGER Azt mondják, kormánytag leszel –

KLEIN Állítólag a főnök pillanatnyilag nem tud ezen a helyen mást elképzelni, és készen áll arra, hogy javasoljon, úgyhogy terítéken van a dolog, ám semmiképpen sincs napirenden –

RIEGER Menjen már haza, Viktor, holnap is folytathatja –

VIKTOR Még befejeznék egy fontos ládát, ha szabad –

RIEGER Mi van benne?

VIKTOR Az ön magánlevelei vagy efféle –

RIEGER Nyugodtan elégetheti –

IRENA Rakja csak félre, később majd átnézem –

RIEGER *(félcsattan)* Égesse el!

KLEIN Ezeket az archív anyagokat valóban nem kellene megsemmisíteni. Egyszer majd felbecsülhetetlen értékük lesz. Legalábbis a kis Kašková számára a történelmi tárcaközi bizottságból. Vethetne rá egy pillantást –

VIKTOR Számíthat rám, helyettes úr!

Viktor bemegy a házikóba. A házból kijön Monika egy kis tállal, amiben keksz van. Leteszi Klein elé, ő azon nyomban enni kezd, és egészen addig eszik, amíg el nem hagyja a színt

KLEIN Köszönöm, kisasszony –

MONIKA Monika –

KLEIN Köszönöm, Monika kisasszony, szép neve van. Mindig is a Monikák voltak a gyengém –

IRENA A barátnóm. Monika, lennél olyan kedves, és megpróbálnád felébreszteni Oswaldot?

MONIKA Ha megtalálom –

KLEIN Feltételezem, hogy Irena előtt mindenről beszélhetek –

RIEGER Persze –

KLEIN De miért is jöttem –

RIEGER Hallgatlak –

KLEIN Nem lenne jó neked meg a családodnak sem, meg aztán egy kicsit szegyet hozna az új vezetésre is, ha egyszerre csak el kellene költöznöd innen, pedig annyi jót tettél az országért, meg aztán mindnyájan tudjuk, a hosszú évek alatt milyen jól berendezkedtetek itt, mennyire szeretitek ezt a házat, és voltaképp nincs is hova mennetek –

RIEGER Értékelem, hogy így látod, Vlastík. Az igazat megvallva egyáltalán nem gondoltam ezeken a dolgokon, és többé-kevésbé természetesnek vettem, hogy itt maradunk –

KLEIN De hiszen én is! Tulajdonképpen csak akkor kezdtem foglalkozni az üggyel, amikor a tanácsadóim felhívták a figyelmemet arra, hogy valaki még vájkálni kezd a dologban – gondolhatod, mit képes kihozni a sztoriból egy ilyen Fúj!

RIEGER Van valami javaslatod?

KLEIN Az állam egyszerűen bérbé adja neked. Persze elfogadható áron, azt már könnyen meg lehet magyarázni –

RIEGER Nem is lenne rossz. Mit szólsz hozzá, Irena?

IRENA A svéd királyné azt mondta nekem egyszer: semmit sem adnak ingyen –

KLEIN Persze nem azért jöttem, hogy valami üzletet ajánljak itt nektek, legkevésbé a lakhatásokkal kapcsolatban. Be kell vallanom, magamra és személyemen keresztül az egész vezetésre nézve méltatlannak tartanék minden hasonló feltételezést. Mi ugyanis egyáltalán nem így képzeljük el a politikacsinalást, s aki ezt gondolja, az elfeledkezik arról, hogy az efféle tévedés nem maradhat visszhang nélkül!

RIEGER Nyugi, Vlastík, Irena nem úgy gondolta!

A házikóból Viktor jön ki, kezében egy degeszre tömött aktatáska

VIKTOR Vizsontlátásra –

KLEIN Üdv, Viktor! Biztosan találkozunk még –

VIKTOR Biztosan, helyettes úr, biztosan! *(Elmegy)*

KLEIN Másrésről azonban le kell szögezni, hogy az új vezetés nem akar benned ellenséget látni, és bizonyosan nem áll érdekében, hogy bármit is kiélezzon. Mi haszna lenne? Csak bizonytalanságot keltene az országban. Ebből logikusan következik az a feltevés, hogy te sem fogsz velünk szemben fellépni. Legalábbis nyilvánosan nem –

RIEGER Azt mégsem kívánhatod tőlem, Vlastík, hogy egyesekről mást gondoljak, mint amit gondolok –

KLEIN Az nekünk tök mindegy, hogy mit gondolsz!

RIEGER Akkor meg mire megy ki az egész?

KLEIN *(Riegernek)* Az ország politikai nyugalma megkívánná, hogy a megfelelő pillanatban, a megfelelő helyen és a megfelelő módon jelét add: támogatom az új vezetést, hiszen nem akarod megkérdőjelezni országunk demokratikus berendezkedését, a jelenlegi felállásban működő törvényes mechanizmusokat. Hiszen mi is az embert akarjuk politikai törekvéseink középpontjába állítani, mi is azt akarjuk, hogy ez az ország biztonságos hely legyen!

A jelenlévők megmerevednek

HANG *(a hangszóróból)* Az az érzésem, hogy bár ez a dialógus a darab szempontjából fontos volt ugyan, ám kissé unalmas. De nem gondolom, hogy ez csak az én hibám. Természetesen van befolyásom a saját darabomra, ezt azért nem nagyon tagadhatnám, mindazonáltal írás közben maguknak a dolgoknak a logikáját igyekszem követni, amit fontosabbnak vélek, mint az érzéseket. Többé-kevésbé jó vagy rossz eszköze vagyok tehát valaminek, ami túlmutat rajtam. De egy további lehetőséget sem zárhatok ki: hogy ez csak kibúvó. Hiszen olyasvalamire fogni mindent, ami „rajtunk kívül álló”, roppant egyszerű dolog! Amikor látom, mi mindent szokás rákenni ezekre az „olyasvalamikre”, őszintén megsajnálom őket!

A jelenlévők meglevenednek. Mindenki Riegerre néz. Rövid szünet

RIEGER Megfontolom –

IRENA Ugyan már, mit akarsz ezen megfontolni?

KLEIN Tudod, Vilém, hogy mindig a javadat akartam. Ezért is kérek, állj a realitások talaján. Amennyiben holnapig nem érkezik tőled pozitív visszajelzés, tudni fogom, mire véljem – *(Már állva vesz még egy kekszet, és hangosan odaszól Irenának)* Üdvözlöm Monikát! *(Elmegy)*

IRENA Vilém –

RIEGER Igen, kedvesem –

IRENA Miféle levelezés az?

RIEGER Mit tudom én –

IRENA Valami intim dolog?

RIEGER Tudod, hogy a bizalmas dolgokat mindig elégettem –

IRENA Égetted, égetted, míg magad meg nem égetted! (Minden irányba körbekiált) Oswald! Oswald! Ébresztő!

Vége a második felvonásnak

HARMADIK FELVONÁS

A színpadon Rieger házának kertje. Egy nap telt el. Csak Oswald van a színen, a kerti bútorokat rakja rendbe. Egymás után bejön Irena, Monika kíséretében, majd a Nagymama. Irena leül, a hölgyek kétoldalt mellette állnak

IRENA Hol van Vilém?

OSVALD A kancellár úr a fürdőszobában van –

NAGYMAMA Ilyenkor? Délután?

OSVALD Bármelyik percben kész lehet, már tíz perce hallottam, hogy leereszti a kádat, most bizonyára borotválkozik, szagosítja, pomádézza magát, fésülködik. Aztán már csak fel kell öltöznie –

IRENA Aha, interjú. Monika, légy oly kedves –

MONIKA A lila kardigán?

IRENA Ha nem nagyon gyűrött –

MONIKA Megnézem –

IRENA Köszönöm –

Monika bemegy a házba

Oswald, kérlek kerítsd elő azt a festett tányért, tudod, a Ceaușescu-tól, tegyél rá néhány gyümölcsöt, készíts elő szalvétákat, kistányérokat, késeket, és hozd ide az egészet –

NAGYMAMA Megint ugyanazokat az újságírókat várjátok? Én már semmit se magyarázgatnék nekik, Vilém ugyanis mindent elmondott –

Oswald meghajol, és bemegy a házba. A lépcsőn elmennek egymás mellett Hanušsal

HANUŠ Vilém nincs itt?

IRENA Amint látod –

HANUŠ Csak kérdezni szerettem volna tőle valamit. Mindössze néhány irodaszert kellene átvenni –

IRENA Nem mondja ki, de az a Ghandi rosszulesik neki –

HANUŠ Nekem is –

Hanuš visszamegy a házba, a lépcsőn elmennek egymás mellett Monikával. Monika kihozza a sminkfelszerelést, a lila kardigánt és a napszemüveget. Mindent az asztalra tesz. Irena feláll, melltartóra vetkőzik, és fölveszi a kardigánt. Amit levetett, azt átadja Monikának, visszaül, festeni kezdi magát és fésülködik. Monika a ruhadarabokkal visszaindul a házba. A jelenlévők megmerevednek

HANG (hangszóróból) Újra meg újra megesis velem, hogy eszembe jut valami, amit elfelejtettem, de csakhamar elfelejtem, mi is jutott az eszembe. Kezd komolyra fordulni a dolog. Például minduntalan elfelejtem, ki van a színpadon és ki ment le, hogy kik magázódnak és kik tegeződnek, hogy kinek milyen hangulata volt, amikor lement a színről, és így tovább, és így tovább. Velem könnyen megeshet, hogy valaki egyszer bejön, és már sosem megy el, vagy pont fordítva, a letelején elmegy, s nem jön vissza soha többé, vagy be kellene jönnie, de már a színen van, esetleg kétszer egymás után kellene kimennie anélkül, hogy bejött volna. Verseket fogok írni –

A jelenlévők megelevenednek. Monika bemegy a házba. Nemsokára kijön Rieger, frizurája és öltözete dendis, sőt feltűnően ki van sminkelve. A haján szintén jól látható a barna festés

IRENA (festi magát) Téged zsarolnak –

RIEGER Tudom –

IRENA Nem kellett volna azt mondanod, hogy meggondolod –

RIEGER Ezt így szokás mondani –

IRENA Ha támogatnád őket, az olyan volna, mintha szembeköpnéd magadat! Nem tudnék felnézni rád!

A házból egy tálcával kijön Oswald. Rajta egy nagy, gyümölcsökkel megpakolt, festett tányér, kistányérok, kések meg egy üveg pezsgő, pezsgőspo-

harak. A gyümölcsöt a tányérokkal és késekkel leteszi az asztalra, a pezsgőt azonban a tálcán hagyja, és a háttérbe húzódik, ahol szolgálatkészen várakozik. A házikóból kijön Viktor

VIKTOR Mindjárt itt lesznek. Szabad még egy apró megjegyzést? RIEGER Elégette?

VIKTOR Főnök úr, úgy gondolom, állhatatosnak, ám ugyanakkor kissé diplomatikusabbnak is kell lennie. Az új vezetéssel szemben túlságosan hirtelen kialakított és túlságosan elutasító álláspont kontraproduktív lehet, mivel olybá tűnhetne, mintha a változásokkal nem tudna megbékélni – mintha valamiféle fájdalom, keserűség, visszautasítottság és pótolhatatlanságérzés – vagy valami ilyesmi – hatalmasodott volna el magán –

IRENA Szép kis tanácsadói vannak!

RIEGER Viktor nem a tanácsadóm, hanem a volt titkáromnak, Hanušnak a volt titkára. Elégette?

VIKTOR Elnézést, csak a véleményemet jeleztem, ha megérkeznek, bevezetem őket.

RIEGER Elégette vagy sem?

VIKTOR Idő! Idő! Honnan lenne ennyi időm?

Viktor beszalad a házikóba. Irena végez a sminkeléssel és a fésülködéssel, leteszi a sminkes alkalmatosságokat, napszemüvegét a hajába tűzi

RIEGER Mama, nem néznéd meg, hogy érik-e már a cseresznye?

NAGYMAMA Ahogy parancsolod, fiacskám –

A Nagymama bemegy a házba. A lépcsőn Monikával találkozik

IRENA Tegnap úgy feszítettél az előtt a Weissenmütelhof kisasszony előtt, mint egy kakas! Ugye, Monika?

Monika vállat von

Még nézni is rossz volt. Kifejezetten szégyelltem magamat helyetted. Mi szükséged van neked arra, hogy hajbókolj minden szoknya előtt? Na most mondd meg, Monika –

Monika vállat von

RIEGER Badarság. Olyan voltam azzal a hölgygel, mint bárki mással –

IRENA Hölgygel? Piha!

A színpad mögött hirtelen megszólal az Örömóda. Kis idő elteltével azonban hirtelen megszakad. A házból kijön Zuzana. Nyitott notebookot, fejhallgatót hoz magával, a vállához szorítva tart egy mobilt. A hinta felé megy

ZUZANA (a telefonba) Now? And why not Lili? Yes – yes – it is possible – Fine! Fine! See you later! Bye – bye –

Zuzana zsebre vágja a telefont, leül a hintába, ölbe veszi a notebookot, felveszi a fejhallgatót, és elkezd dolgozni a számítógépen. Nem vesz tudomást a környező világról. Szünet

IRENA Szeretsz?

RIEGER Igen –

IRENA Jobban, mint ezt a házat?

RIEGER Igen –

IRENA Jobban, mint ezt a kertet?

RIEGER Igen –

IRENA Jobban, mint a politikát?

RIEGER Igen –

IRENA Jobban, mint magadat?

RIEGER Igen –

IRENA Na ne mondd!

A házikóból kijön Viktor. Az érkező Jack és Bob elé siet. A házból a Nagymama jön elő, kezében egy kosárral. Átvág a színpadon, és kimegy. A jelenlévők megmerevednek

HANG (hangszóróból) Szeretem, amikor bejönnek a színpad mögött a színpadra, amikor a színpadról visszamennek a színpad mögé, szeretem a visszatéréseket, a belépőket és jeleneteket, az egyik világból a másikba történő ugrásokat. És persze a színen felállított kapukat, kerítéseket, falakat, ablakokat – no meg az ajtókat. Világok határai ezek, hasadékok térben és időben, üzenet

ezen világok kezdeteiről, görbületeiről és végéről. Minden fal vagy ajtó arról szól, hogy van mögötte valami. Arra is emlékeztetek, hogy minden mögött van még újabb mögött. Ezek a dolgok tulajdonképpen közvetve arra kérdeznak rá, mi van az utolsó mögött után, ezáltal lényegében a világmindenség és általában is a lét talányát vetik fel. Legalábbis azt hiszem.

A jelenlévők meglevenednek. Jack leül, kiveszi a táskájából a jegyzeteit, egy blokkot, két diktafont, mindent letesz maga elé, majd előhúzza a Fúj néhány példányát, minden jelenlévőnek megmutatja, majd azokat is az asztalra helyezi

JACK A holnapi Fúj. Maguknak hoztam –
IRENA Köszönjük, Jack. Mait nem hozott?
JACK Miért, még nincs?
IRENA Csak tegnapi van –

Zuzánán kívül mindenki elvesz egy-egy példányt, néhány az asztalon marad. Irena és Monika egy ideig lapoznak az újságban, azután leteszik, a kissé távolabb álló Viktor a maga példányát a kezében tartja. Bob bejárja színpadot, fényképeket készít, igyekszik olyan beállásokat találni, amelyeken a szereplők Fújjal a kezükben látszanak

RIEGER Támadt egy ötletem, barátaim. Ezt az életemben bekövetkezett jelentős változást követően most adok először nagyobb lélegzetű interjút, és jó magukkal együtt dolgozni. Pompás alkalom egy pohár pezsgőre, nem igaz?

Mindenki bólogat, Oswald azon nyomban poharakat kezd osztogatni, kinyitja az üveget és tölt. A bukszájából egy kis zacskót vesz elő, és fahéjat akar szórni Jack poharába

JACK Ma ne, köszönöm –
BOB De én kérnék –

Osvald fahéjat szór Bob italába, pohárköszöntő következik

RIEGER Hát akkor egészségünkre! Arra, hogy minden jól alakuljon! Lehet, hogy még nehéz pillanatok várnak ránk. De ha összefartunk, és ha legalább egy kicsit mindannyian szeretni és érteni fogjuk egymást, ha oda fogunk figyelni a másira, semmit sem tehetnek ellenünk!

IRENA Veled vagyunk, Vilém! Te is légy mivelünk!

Jack hosszasan keresgél a jegyzetei közt, míg végre megtalálja a kérdést. Bekapcsolja a diktafonokat. A választ jegyzeteli

JACK (olvás) Doktor Rieger, meg tudná mondani, hogy mi volt a lényege gazdaságpolitikájának, amikor még kancellár volt?

RIEGER Jó kérdés. Politikám lényege a polgárok adóterhelésének csökkentésében állt. Minden adóteher idővel csökkent, néhány pedig teljesen meg is szűnt volna, mint például a kamatörökösödés utáni kamatadó. Az adócsökkentés gazdasági növekedést eredményezett volna, amely az állam számára lehetővé tette volna a nyugdíjak és támogatások folyamatos emelését, oly módon, hogy azok mindenki számára hozzáférhetőek legyenek – világos ez így?

IRENA És nem akarod elmondani a kedvenc mondatodat, hogy „kevesebb államot”?

RIEGER Kevesebb államot, kevesebb adót, több nyugdíjat és juttatást. Így lehetne leegyszerűsítve megfogalmazni –

JACK (olvassa) És terveiben miként emlékezett meg a nőkről?

RIEGER A munkaviszonyban álló nők idővel külön juttatásban részesültek volna azért, mert még háztartást is vezetnek –

IRENA Erről önök korábban sokat írtak. Egyszerűen csak „edénydíjként” emlegették. Még kacagtunk is rajta. Emlékszel, Monika?

Monika mosolyogva bólint

VIKTOR Elnézést, de talán ez az alkalmas pillanat arra, hogy felidézünk, csak egy hosszú távú elképzelés kialakítására került sor –

RIEGER Biztosan nem lehetett volna mindent rögtön megvalósítani. Másrésztől azonban szakítani akartunk az örökös halogatás politikájával –

JACK Ami a gazdaságpolitikát illeti, esetleg még megkérdezhetném, hogy (gyorsan keresgélni kezd a feljegyzéseiben) – hogyan is szerették volna – mivel is kívánták – (megtalálja a kérdést) hogyan akarták az országba csábítani a külföldi befektetőket?

RIEGER Ennek számos módja van. Iszik még? Van mindenkinek? Oswald, tölthetsz –

Osvald mindenkinek tölt

HANUŠ Vilém –

RIEGER Először is az volt a szándékunk, hogy ott, ahol az esetleges külföldi befektető építeni szándékozik valamit, mondjuk, raktárt vagy lerakatot, kiegyengetjük a táj egyenlőtlenségeit, kivágjuk a fákat, fölégetjük a bozótost, bevezetjük a vizet, gázt, villanyt, internetet, azután országutat és parkolót építünk. Ezzel megemeltük volna a foglalkoztatottság szintjét, ami a munkanélküliség csökkenéséhez vezetett volna –

HANUŠ Vilém –

RIEGER Másodsorban pedig szerettünk volna engedélyezési kivételeket engedélyezni, beleértve a nullás vagy mínuszos adófizetést, továbbá azt terveztük, hogy ösztönözzük a nyereséges gazdálkodást –

HANUŠ Vilém –

RIEGER Na és harmadsorban – mi is volt az, harmadsorban, Viktor?

VIKTOR Már nem emlékszem, főnök úr –

HANUŠ Vilém, bocsáss meg, de –

RIEGER Nem az érintett korporációk polifunkciós prezentációinak támogatására tett ajánlat volt az?

VIKTOR Nem tudom. Lehet. Talán –

Irena int Monikának, aki odalép hozzá. Irena hosszasan sugdos neki valamit, Monika bólogat

HANUŠ Vilém, bocsáss meg, de van itt egy kisebb gond –

RIEGER Mi van?

HANUŠ Az igazgatási osztály kiadási jegyzékei szerint néhány napja vételeztél száz radírgumit, ötven színes tollat, egy liter tintát, tíz csomag papírt – nem kellene egy részét visszaadni?

VIKTOR (félfortyan) Hagyd a fenébe, Hanuš!

HANUŠ Nem hagyhatjuk, hogy ilyen ostobaságon bukjunk meg!

RIEGER Menj a csudába, szívbajos!

Irena befejezi a sugdolózást, Monika bemegy a házikóba, Hanuš a házikóba. Jack hosszasan keresést követően megtalálja a következő kérdést

JACK (fölvolas) Főnök úr, mit válaszolna azokra a bírálatokra, miszerint nem lépett föl elég keményen a korrupcióval szemben, különösen ami a vezető politikusokat illeti?

RIEGER Ennek pont az ellenkezője igaz. Hiszen én voltam az első, aki a Klein körüli zavaros dolgokra felhívtam a figyelmet!

IRENA Hát nem különös az, ha egy politikus rövid időn belül öt luxusvillát vásárol magának és a rokonainak? Vilém erre köntörfalazás nélkül rámutatott – és mi történt? Mindenki ócsárolni kezdte, Klein meg a markába röhögött. Nem így volt, Vilém?

RIEGER De így –

VIKTOR Csak a pontosság kedvéért: nem tettünk büntetőfeljelentést. Úgyhogy formálisan –

RIEGER Tettünk, nem tettünk, mindenki tudja, hogy leszámoltam volna a korrupcióval, ha több időm van. Hisz az elmúlt tizenöt évben ez nálam prioritást élvezett!

A házikóból kijön Monika, odamegy Oswaldhoz, és valamit a fülébe súg. Oswald bólogat, aztán meghajol, és bemegy a házikóba. Monika arcjátékkal jelzi Irenának, hogy valami el van intézve

De ha egy kicsit a kérdésén túlmutató dologról is szólhatok: a tisztességet és az erkölcsi alapokat mindig is a piac rendkívül fontos járulékának tartottam. Egyszerűen azt szerettem volna, hogy ez az ország biztonságos hely legyen. Mindenki számára!

IRENA Ezt már mondtad, Vilém –

RIEGER Egyes dolgokat nem lehet elégszer elismételni! Például azt, hogy vannak pillanatok, amikor a szabadságot akár erőszak árán is meg kell védenünk. Hisz ezért van hadseregünk, rendőrségünk, titkosszolgálatunk, másik rendőrségünk, milíciánk, gyors bevetésű egységünk, kommandóink, hadseregünk, meg minden –

Bejön a Nagymama egy tele kosár cseresznyével. A kíséretében Knobloch, gereblyével. A házikóból Oswald egy újabb üveg pezsgőt hoz ki. Kinyitja, mindenkinek tölt, közben folyamatosan, csendben nevet

IRENA Ezt a pezsgőt évekkkel ezelőtt hoztam Párizsból. Jack Langgal vettük a Saint-Germain bulváron. Imádtá, különösen a tizenötös évfolyamot. Az októberi szüretelést. *(Osvaldnak)* Min nevensz?

OSVALD Jepihodov eltörte a dákóját!

IRENA Mi keresnivalója van itt Jepihodovnak? Ki engedte meg neki, hogy biliárdozzon? Nem értem, hogy micsoda emberek vannak –

Osvald magába fojtja a nevetését, gyorsan leszedi a koszos edényt, az üres üvegeket meg hasonlókat, tálcára tesz mindent, meghajol, és bemegy a házba. A Nagymama mindenkinek a cseresznyét mutatja

NAGYMAMA Idén rengeteg cseresznye lesz! Mihez kezdünk vele?

KNOBLOCH A régi időkben, negyven-ötven évvel ezelőtt, a cseresznyét megaszalták, levében eltették, besavanyították, lekvárt főztek belőle. És az aszalt cseresznye akkoriban puha volt, húsos volt, édes, zamatos –

RIEGER Nemcsak maga emlékszik rá, Knobloch úr. Inkább arról beszéljen, mi újság. Hogyan beszélnek rólam az emberek? Érzik a köztem és a mai vezetés között tátongó eszmei és mentális szakadékot? Az újságíró urak itten ugyanis erről fognak írni –

KNOBLOCH Az embereknek tetszik Klein helyettes –

RIEGER Micsoda, már helyettes?

KNOBLOCH Most, az előbb mondta be a rádió. *(A Fujra mutat)* Szabad?

RIEGER Tessék –

Knobloch elveszi a Fúj egy példányát, és elmegy. A Nagymama is elvesz egy példányt, és a kosárral bemegy a házba. Menet közben az újságban lapoz. Jack a feljegyzései között keresgél, míg meg nem találja a következő kérdést. A Nagymama megáll a ház előtt

NAGYMAMA *(felkiált)* Kateřina Braddal reggelizett egy indiai étteremben! *(Bemegy a házba)*

JACK *(fölvlas)* És most váltunk témát. Fiatalnak vagy öregnek érzi magát?

IRENA Sem mentálisan, sem pedig testileg egyáltalán nem öreg!

JACK *(fölvlas)* Hogy jönnek ki egymással a régi barátnője, Irena asszony, az édesanyja és a lányai?

RIEGER Irena szinte mindenkivel jól kijön. *(Kiált)* Mama – Tessék, mondd el, hogyan jöttök ki Irenával.

NAGYMAMA Normálisan –

JACK *(fölvlas)* Mit gondol, Riegerné asszony, a fia és a fia régi barátnője szeretik egymást?

NAGYMAMA Vilém eléggé fél tőle –

IRENA Hát persze hogy nem fél, inkább azt szereti, ha minden az ő szája íze szerint alakul, de én elfogadom ezt, és igyekszem mindig a kedvére tenni, hiszen nagyon tisztелеm és szeretem –

JACK És ön is szereti régi barátját, Irena asszonyt?

RIEGER Igen. Mondhatnám –

IRENA Egyes dolgokban nagyon félénk, harapófogóval sem lehet egy értelmes szót kihúzni belőle –

RIEGER Mondhatnám –

IRENA Másokban aztán egyáltalán nem félénk!

JACK Milyen más dolgokban?

RIEGER Mondhatnám még, hogy mit gondolok az oktatási politikáról?

JACK Tessék –

VIKTOR Ezen a területen nem értünk el valami sokat –

RIEGER Én nem mondanám, hogy e téren teljesen eredménytelenek lettünk volna. Arra törekedtem, hogy iskoláinkból bölcs, rendes és sokoldalúan felkészült emberek kerüljenek ki. Ez volt tervezett oktatási reformom alapeszméje. Ha esetleg lassan ment volna végbe, az a nem kellőképpen bölcs, rendes és sokoldalúan felkészült tanárok hibája volt –

JACK Régen hűséges már régi barátnőjéhez?

RIEGER *(sértetlen)* Természetesen!

JACK Mikor háltak utoljára együtt?

RIEGER *(dühösen)* Ez talán mindegy, nem?

JACK A *Fúj* olvasóit bizonyára érdekelné –

RIEGER *(kifakad)* Szarok rájuk!

A jelenlévők megmerevednek

HANG *(hangszóróból)* Kérve kérem a színészeket, legyenek természetesek, ne kiabáljanak feleslegesen, kerüljék a pátoszt, tisztán

artikuláljanak, pontosan mondják a szöveget, és ha lehet, ne nyúljanak az úgynevezett túlzás eszközhöz. Köszönöm.

A jelenlévők megelevenednek. Jack kikapcsolja a diktafonokat, összeszedi a jegyzeteit, és visszarakja őket a táskájába

JACK Azt hiszem, nem hagyunk ki semmit. Szabad?

Jack beáll Rieger és Irena közé, átkarolja a derekukat. Bob mindenféle szögből fényképezi őket

Csinálhatunk még néhány képet a házban?

IRENA Csak gyorsan, ha lehet –

Irena bemegy a házba, nyomában Jack, Bob, Viktor és Monika. Végül Rieger, ám ő a lépcsőn elakad, és megmerevedik. Megmerevedik Zuzana is

HANG *(hangszóróból)* Amikor a szerzőnek arra van szüksége, hogy az egyik szereplő magára maradjon a színpadon, illetve olyan dialógust folytasson le valakivel, amelyet a többiek nem hallhatnak, általában megvizsgálja, milyen eszközökkel távolíthatná el a fölös személyeket a színről. Shakespeare az egészből nem csinált nagy ügyet, a szereplők valahonnan egyszerűen bejöttek, és valahova egyszerűen kimentek aszerint, ahogyan neki erre éppen szüksége volt. Manapság különböző, komplikált módokon juttatják ki őket a színpadról, gyakorta úgy, hogy valami ételt kell készíteniük. Így lehet biztosítani egyúttal azt is, hogy visszatérésük – majd ha eljön az ideje – szintén természetesen hasson. Ugyanis időközben főztek valamit, amit megfelelő pillanatban behozhatnak. Nem vagyok biztos abban, hogy a fényképezés miatt történő csoportos távozás nem hat-e úgy, mintha csak az lenne a cél, hogy tűnjenek el, mert olyasvalaminek kell következnie, aminél nem lehetnek jelen. Igen, bevallom, az kell nekem, hogy eltűnjenek. Megjegyzem azonban, hogy az efféle, fontos interjúkhoz szokás a riportalany magánkörnyezetéről képeket készíteni, s általában ilyenkor jelen akarnak lenni azok, akik részesei ennek a magánkörnyezetnek. Vagy azért akarnak ott lenni, hogy szükség esetén valamit gyorsan elrakjanak, vagy pedig attól való félelmükben, hogy az újságírók esetleg elcsennek valamit.

Zuzana folytatja a munkát a notebookon. Rieger észreveszi, hogy a színpadon ott áll Bea

RIEGER Bea –

BEA Igaz, hogy ki akarják innen költöztetni?

RIEGER Kibérelhetném, ha nyilvánosan támogatnám őket. Állítólag folytatni fogják a politikámat –

BEA Azt nem hiszem! Lehet, hogy ezt fogják hangoztatni, de nem lesznek őszinték, mert őket elsősorban a hatalom érdekli. Ön egész életében férfiként viselkedett, ez ad tartást magának. Mindazok után, amin keresztülment, nem adhatja fel! Mindnyájan arra fogunk törekedni, hogy méltó lakást szerezzünk önnek –

RIEGER Igazán kedves, Bea –

Bea megpuszítja Riegert

BEA Kellemes illata van –

RIEGER Egy kicsit maga miatt is –

BEA Különbösen is – fiatalabbnak látszik, mint a tévében. Alig van ősz haja –

RIEGER Nem is sejtí, milyen jólesik időnként a biztatás! És ha a biztató szó egy fiatal, szép, bölcs és sokoldalúan képzett teremtés szájából hangzik el, az nekem kétszeresen is erőt ad!

Rieger és Bea kis ideig egymásra merednek, aztán Rieger hirtelen átöleli a lányt, és csókolni kezdi. Bea kicsit, inkább csak a látszat kedvéért, védekezik

BEA Ne – itt ne –

RIEGER Gyere!

Rieger kézen fogja a lányt, és gyorsan a lugasba vezeti. Átölelik egymást, csókolóznak. A házból kiszalad a nevető Osvald. Két kezében egy kettétört dákó egy-egy darabját tartja, mindkét felén a törés pontját szemléli, a fejét csóválja és nevet. Bemegy a házikóba. Zuzana zsebében valahol felcsendül az Örömóda, lerakja a notebookot, előrejön, kiveszi a zsebé-

ből a telefont, és felveszi. A zenélés abbamarad. Zuzana összpontosítva hallgat. Kis ideig síri csend van

ZUZANA (a telefonba) Na és?

Ebben a pillanatban feltámad a szél, esni kezd

Vége a harmadik felvonásnak

(Szünet)

NEGYEDIK FELVONÁS

A színpadon Rieger házának kertje látható. Ugyanaznap, kis idővel az előző jelenet vége után. Az eső és a szél elállt. A lugasban Rieger Beával ölelkezik, csókolózik. Kicsit távolabb Oswald alszik a bokor mögött, de nem látszik

IRENA (a színpad mögül, hangosan) Vilém, drágám! Hol vagy?

Bejön Irena, nyomában Monika. A lugas közelében megáll, figyel, majd benéz, megpillantja Riegert és Beát

IRENA Vilém!

Rieger és Bea gyorsan kijönnek, zavartan igazgatják a ruhájukat. Irena egy kis ideig Riegerre mered, majd pofon vágja

RIEGER Au –

Rövid szünet, majd Irena újabb frászt ken le Riegernek

Au –

Rövid szünet, majd Irena gyors pofonokkal árasztja el Riegert, a férfit csak kitérni próbál

Au – bocsáss meg – megmagyarázom – au!
IRENA Mit akarsz ezen magyarázni? Öreg, szerencsétlen, nevetséges és hiú strici vagy! Pontosabban: striciparódia.
BEA Akkor viszontlátásra.

Bea elmegy. Rieger Irenához lép, megpróbálja megsimogatni. A nő ellökí magától

IRENA Mit gondolsz, miért hozattam be azt a francia pezsgőt? Mert ma van a tizenötödik évfordulónk! Direkt vártam, eszedbe jut-e. Persze elfeledkeztél róla. De mindez nem elég. Pont a lugasban lettél hűtlen hozzám, ott, ahol annyi szép és vad pillanatot éltünk át együtt!

RIEGER Eltűzod. Egyszerűen megcsókolt, mégsem hajthattam el innen –

IRENA (kiált) Oswald, Oswald, odaég a hagyma!

Osvald feltápáskodik, álmosan körbenéz, meghajol, és bemeget a házból

Fölfogod néha egyáltalán, mi mindent veszítettem el miattad? A lakásomat, a stylistes állásomat a Prcekéknél. A családomat. A lakásomat. A vidéki házamat. A barátnőimet. A lakásomat. A legjobb barátomat –

RIEGER Miféle barátodat?

IRENA Nem ismered. A lakásomat. Csak érted és veled éltem, mindenben alkalmazkodtam hozzád, harmonikus hátországot szerveztem a számodra, elfogadtam az árnyékos szerepét, mindent megtettem azért, hogy a karrieredet szolgáljam, hogy alázatosan mindent lenyeljek és túrjek, beleértve az anyádat is. Azt mondod, hogy a politikád középpontjában az ember áll. Ugyanakkor fogalmad sincs arról, mi a szerelem. Cinikus fráter vagy. Mind azok vagytok!

RIEGER Kik vagyunk azok?

IRENA Hát ti mind. Gyere, Monika, menjünk –

Irena kézen fogja Monikát, és elindul. Rieger utánuk indul

RIEGER (utánakiált) Irena! Drágám! Bocsáss meg! Ostobaság volt –

Bejön Vlasta és Albín. A jelenlévők megmerevednek

HANG (a hangszóróból) Valami zavar ebben a jelenetben, nem tudom, hogy pontosan mi. Nem illene bele a darab poétikájába? Banális? Túl lapos? Túl szatirikus? Nem elég szatirikus? Vagy épp ellenkezőleg, nagyon is patetikus? De mihez kezdjek, ha egyszer nem tudom jobban megírni?

A jelenlévők meglevenednek

VLASTA Belenézte?

RIEGER Mibe?

VLASTA Hát azokba a papírokba, amiket Albínnal adtunk neked –

RIEGER Még nem.
KNOBLOCH Na tessék, főnök úr! Itt is van! Az előbb volt itt a kiadandó a kilakoltatási határozattal. Hogy, úgymond, mától jogcím nélkül lakik itten. Kiutaltak magának egy garzont –

RIEGER Hol?

A házikóból kijön Viktor

VIKTOR Valami faluban, vagy száz versztányira innét. Kár hogy annyira nyakas volt. Sok mindent ki lehetett volna bulizni, most már megette a fene –

RIEGER Vlastához költözzünk –

VLASTA Ne haragudj, papa, Albínnal újból végiggondoltuk a dolgot, és végül arra jutottunk, hogy számodra, de számunkra sem lenne ez jó megoldás. Össze lennénk zsúfolódva. Hamarosan egymás idegeire mennénk. Zuzának még be lehetne állítani valami pótágyat a konyhába, de hová raknánk a nagymamát? Hová? Falun nyugtod lesz. Mit nem adnék, ha faluhelyen élhetnék!

A házból kijön a Nagymama, serpenyővel a kezében. Knobloch távozik

NAGYMAMA Odaégette a hagymát. Most mit csináljak ezzel?

RIEGER Dobd ki, mama –

NAGYMAMA A serpenyőt is?

RIEGER Kisúrolhatod. De ki is dobhatod –

NAGYMAMA Hol van Irena?

RIEGER Elment –

NAGYMAMA Hova?

RIEGER Nem tudom –

NAGYMAMA Monika is vele ment?

RIEGER Igen –

NAGYMAMA Megvárjuk a vacsorával?

RIEGER Nem is tudom –

NAGYMAMA (Vlastának) És ti itt maradtok?

VLASTA Albín szüleihez megyünk –

NAGYMAMA Vacsorázni?

VLASTA Aha –

NAGYMAMA És hol van Zuzana? Nemrég még itt volt –

RIEGER Nem tudom, mama –

NAGYMAMA Nem diszkózni ment?

RIEGER Lehet –

NAGYMAMA De hova rakta notebookját?

RIEGER Ne kérdezz többet, mama, kérlek!

NAGYMAMA Bocsáss meg. (A serpenyőt nézi) Azt hiszem, ki kell dobni –

VIKTOR Nem is olyan rossz –

RIEGER Mi?

VIKTOR Az az interjú –

Viktor bemeget a házikóba. Jön Knobloch gereblyével, kezében egy nyitott fujjal

KNOBLOCH „Csak a nők jártak az eszébe”, ez a fő cím az első oldalon. „Szerelmet azt nem vall, de nagyon érzéki, pendítette meg jelenlegi szeretője.” „Nem lehet tudni, húséges-e hozzá” –

RIEGER Ez a mai?

KNOBLOCH Holnapután –

Rieger kitépi Knobloch kezéből a fujt, és nézegeti. A házikóból kijön Viktor a fuj ugyanazon számának további példányaival. A Nagymama

odalép hozzá, és együtt nézik az újságot. Vlasta és Albín Riegert veszik körül, és a vállá fölért kandikálnak a lapba. Szünet

RIEGER Miféle zagyaság ez? Legalább az egész interjú benne van?
VIKTOR A politikai részek nincsenek –
RIEGER Az isten szerelmére, minek engedte be őket ide?
VIKTOR Emlékszik, mit mondott egyszer magának Tony Blair? Ha nem válaszolsz nekik, akkor ők válaszolnak helyetted –
RIEGER Maga pancser! Álomban sem jutott volna eszembe, hogy ilyen ocsmány véget érjen a politikai karrierem!
VLASTA Belenézhetnél az ajánlatunkba, a magad érdekében is. Ugye, Albín, na most mondd meg!

Albín bőlínt, Rieger összegyűri a Fújt, és Viktorhoz vágja. Viktor elmegy. Knobloch utána

NAGYMAMA Hová megyünk? Vlastához?
VLASTA Ugyan már, nagyfi, mi jut eszedbe! Hozzánk be se fértek! És nekünk Albínnal megvan a külön életünk, nem hallgathatjuk állandóan a kérdéseidet! És hova raknánk az ágyadat? És ki főzne mindenkire? Zuzkának hamarosan lesz pasija, és akkor? Apának íróasztal kell, újságírókat fogad, szóval egyszerűen ki van zárva! (Riegerhez) Na, belenézel?
MONIKA (berohan) Irena le akart ugrani a szikláról!
RIEGER Milyen szikláról? És leugrott?
MONIKA Lefogtam –
RIEGER Köszönöm, Monika, igazán kedves! Kérem, vigyázzon rá!
MONIKA Vigyázok – (Elmegy)
VLASTA Az igaz, hogy a lakás alapterülete nagy, de olyan szerencsétlen beosztása van, hogy Albínnal is állandóan kerülgetnünk kell egymást. És minden mindenütt kihallatszik. Még szerencse, hogy Albín nem bőbeszédű. Az ember még a vécére is fél kimenni, ugye, Albín? Kezd szemerkélni. Olvasd el! Na, menjünk –

Vlasta és Albín elmennek. Viktor jön be valami papírokkal a kezében. Lassan feltámad a szél, szemerkélni kezd

VIKTOR Elnézést, főnök úr, de jött egy érdekes ajánlat: hogy esetleg nem érdekelné-e egy speciális hakni. Vidám történeteket mesélne a hivatali életből – helyenként pikáns sztorik is jöhetnek más államférfiakról – közben slágerek is lennének – elkísérhetné Irena asszony is – úgymint szüksége lenne stylistesre. Az egész beférne egy mikrobuszba –
RIEGER Kítől van ez az ajánlat?
VIKTOR A Vep ek, Einhorn, Prcek, idősebb Kašková és társai Show-tourist-agency –
RIEGER Ne reagáljon. Egyelőre legalábbis –
NAGYMAMA Akkor mi lesz?
RIEGER Falu lesz! (Viktornak) Lemegy holnap körülnézni?
VIKTOR Már ne haragudjon, főnök úr, de szerintem jobb lenne, ha mihamarabb felkeresné Klein helyettes urat, már ha fogadja önt. Vagy írna neki. Különben az a veszély fenyeget, hogy újabb bonyodalmak lesznek. Az ember álljon mindkét lábával a földön –
RIEGER Mit jön nekem állandóan azzal a földdel! Akkor lemegyünk holnap?
VIKTOR Elnézést kérek, de már van időpontom az egyik állami hivatalnál. Nem keltene jó benyomást, ha rögtön elsőre kimenteném magamat –

Bejön Oswald

OSVALD Asztalon a vacsora!
NAGYMAMA És maga most hová megy, Oswald?
OSVALD Én? Ragulinékhoz... Elszerződtem hozzájuk a háztartásokat vezetni... olyan gazdasszonyfélének.
RIEGER Elmehtettek mind, mondjuk, Ragulinékhoz, vagy az ördögbe!

Rieger kitépi a serpenyőt a Nagymama kezéből, fejbe vágja vele Oswaldot, majd elhajítja, és határozott léptekkel távozik

NAGYMAMA (Osvaldnak) Nem esett bajod? Gyere, még mielőtt elalszol –

Osvald meghajol, és a Nagymamával bemegy a házba. Viktor a házikóba távozik

HANG (hangszóróból) Az üres színpadot is szeretem. Kérdés, mennyi ideig maradhat üres. Megfigyeltem, hogy az első fázisban nem történik semmi. Az emberek kívárnak. A másodikban nyugtalanodni kezdenek, mivel nem tudják, mi történt. A harmadikban már kezdenek kissé morgolódni, mert a történetekben a színház elbizonytalanodását látják, hiszen az képtelen megmagyarázni nekik, miért is nem játszanak tovább, amikor még a függöny sem ment le. Na és a negyedik fázisban az emberek kezdenek elszívárogni vagy nevetni. Főleg azonban: az üres színpadnak megvan a maga különös tartalma. Üzenete. Az üres színpad a világ néhány percbe összesűrített üressége. Ez az üresség annyira üres, hogy még saját magáról is hallgat.

Szünet. A szín kissé elsötétül, a szél felerősödik, az eső sűrűbben esik. Lassan bejön az elázott Rieger. A hajfészték vékony kis patakokban folyik le az arcán. Utána Hanuš, aki karjában hozza a Gandhi-szobrot

HANUŠ Tudom, mennyire fontos számodra ez a szobor –
RIEGER Nagyon tetszett Mao Ce-tungnak, amikor nálam járt –
HANUŠ Legyen a tiéd. Vállalom a felelősséget. Akár le is csukhatnak. De erkölcsileg ez jár neked –

Rieger és Hanuš kimennek. A házból előjön a Nagymama. Körülnéz és kiált

NAGYMAMA Vilém! Vilém! Merre vagy? Van tojás és friss cseresznye!

A Nagymama bemegy a házba, visszajön Rieger, a vállá körül bokor-gallyak, Hanuš egy másik irányból érkezik a Gandhi-szoborral karjában

HANUŠ Ah, sir, te vagy? Kik az éjet kedvelik, nem kedvelnének ilyen éjszakát. Még a setétség kóbor népe is elrémül a zord ég tekintetén, s odvába rejtezik.

RIEGER Titeket én nem vádolok, elemek, kegyetlenséggel. Én nektek soha nem adtam országot! Teljék be hát borzasztó kedvetek. Az állam van a polgárért és nem a polgár az államért. Én oly ember vagyok, kik ellen mások többet vétkezének, mint mások ellen én. Esik. Írsz verseket?

HANUŠ Ah, hajadon-fővel! Kegyelmes jó uram, itt közel egy pajta, mely tán némi enyhét ad –
RIEGER Igazad van, jó fiacskám. Jer, vezess –

Hanuš leteszi a szobrot, kézen fogja Riegert, és a lugasba vezeti, ahol mindketten leülnek

Fújj, szél, szakadj meg, fújj, dühöngj! Világot rengető villám, döngesd laposra e kemény, kerek világot! Rombold el a természet műhelyét s egyszerre fojts meg minden csirát, miből a háladatlan ember keletkezik!

A házból kijön Oswald

OSVALD Hol van, uram?
HANUŠ Itt. A düh rohamja, mint látod, gyógyítva van; de még veszélyes az elveszett időt előtte fejtegetni. Vidd be őt most, s ne bántsuk, míg jobban lecsillapul.

OSVALD Kihűl a vacsora –
HANUŠ Hadd hűljön!
RIEGER A kutyának is engedelmességek, ha hivatalban van. Uzsorás csenészt akasztat. Prémes bekecs s palást mindent befed. Borítsd arannyal a bűnt, és a törvény lándzsája rajta kártétlen török meg; göngyöld rongyokba, s a törpe szalmaszál keresztül-szúrja!
HANUŠ Órült beszéd: de van benne rendszer –
RIEGER Születésünkkor sírunk, hogy a bolondok e roppant színpadára feljövünk. Ezért sírunk, amikor világra jövünk! Kevesebb államot!

A következő jelenetben mindenfelől további szereplők jönnek be, minden alkalommal elmondanak egy mondatot, keresztülváganak a színen, és va-

lamerre kimennek. Egyedül Rieger nem hagyja el a színpadot. A szél és az eső elcsendesedik

IRENA Hogy aludtál?
NAGYMAMA Melyik újságnak dolgozik?
VLASTA Kaphatnék még egy kis fahéjat? Kérsz te is, Albín?
ZUZANA Üdvözlöm Monikát!
BEA Jepihodov eltörte a dákóját!
RIEGER Kevesebb államot!
HANUŠ Nem azért jöttem, hogy élösködjek, vagy hogy feltartsam –
OSVALD Ah, hajadon-fővel! Kegyelmes jó uram!
JACK Mindig is a Monikák voltak a gyengém –
BOB De ezt közvetlenül az Akropolisz alatt –
VIKTOR Nem kell pokróc!
KLEIN Mama, nem vagyok fáradt!
KNOBLOCH Az nekünk tök mindegy, hogy mit gondolsz!
KLEIN Mama, nem vagyok fáradt!
RIEGER Nem kell pokróc!
IRENA De ezt közvetlenül az Akropolisz alatt –
NAGYMAMA Mindig is a Monikák voltak a gyengém –
VLASTA Ah, hajadon-fővel! Kegyelmes jó uram!
ZUZANA Rendes vagy, Irena –
MONIKA Nem azért jöttem, hogy élösködjek, vagy hogy feltartsam –
HANUŠ Tetszel nekem, Albín!

Minden feltűnés nélkül mind összegyűlnek a színpadon, tehát Riegeren kívül Irena, a Nagymama, Vlasta, Zuzana, Monika, Bea, Albín, Hanuš, Viktor, Osvald, Jack, Bob, Klein és Knobloch. Mindenki mozdulatilanná dermed

HANG (hangszóróból) Ezt a kissé fantazmagórikus vagy álomszerű, a megelőző jelenetek különböző, többé-kevésbé véletlenszerűen kiválasztott replikáiból, azok változataiból összeállított zűrzavart magamban csak táncbetétnek nevezem, és valamivel a darab vége előtt helyezem el, arra a helyre, ahol a katarzisznak kellene lennie. Mi ez? Valami végső bonyodalom, vagy megoldás előjele? A világkáosz metaforája, vagy a főszereplő lelkében uralkodó zűrzavaré? A merő szerzői szeleburdiság megnyilvánulása? A dráma logikájának terméke? Egyszerű szándékoltás? Meglehet, mindez együttvéve.

A jelenlévők megelevenednek. Halkan megszólal az Örömóda rockostott változata. Mindenki kezdi a rock ritmusára ingatni magát. A zene egyre hangosabb, a tánc elevenebb, végül már-már vad. Aztán a zene hirtelen elhallgat. Riegeren kívül szép lassan mindenki különböző irányokban eltűnik. A színen azon nyomban kivilágosodik, hirtelen eláll a szél és az eső is

RIEGER Most rosszabb, mint amikor a legrosszabb volt!

Bejön az első és második rendőr

ELSŐ RENDŐR Velünk jön, főnök úr –
RIEGER Hová?
ELSŐ RENDŐR Az őrszobára –
RIEGER És miért?
ELSŐ RENDŐR Hogy magyarázatot adjon –
RIEGER Nem fogok maguknak semmit sem magyarázni!
MÁSODIK RENDŐR Dehogynem!
RIEGER Micsoda? Elfogva? Én valóban a szerencse természetes boldija vagyok. Jól bánjatok velem, váltságom meglesz!
ELSŐ RENDŐR Csókolom a potrohodat, malackám!

Rieger meghökken. A jelenlévők megmerevednek

HANG (hangszóróból) Még egyszer, kérem –

A jelenlévők megelevenednek

ELSŐ RENDŐR Csókolom a potrohodat, malackám!
RIEGER (izgatottan felkiált) Nem égette el! Orvost! Átkozott levelek! Jaj, szétpattan a fejem! A rohadt dög kis Kašková! Ó egek!

A rendőrök odalépnek Riegerhez, és két oldalról a hóna alá nyúlnak. Rieger ellenáll, nem akar velük menni, végtére kinyújtott lábbal hagyja

kihúzni magát. Elhurcolják. Rögton ezt követően berohan a színpadra a teljesen meztelen Albín, átrohan a színen, és beszalad a házba

Vége a negyedik felvonásnak

ÖTÖDIK FELVONÁS

A színpadon Rieger házának kertje. Egy nap telt el. A kerti bútor körül bőröndök, valamint a Gandhi-szobor. Az egyik poggyásznak támasztva Rieger portréja néz a közönségre. Az első felvonásban már találkoztunk ezzel a képpel. Rieger egy bőröndön ül. Megint az eredeti ősz hajjal, amely, meglehet, még őszebb. Nincs kisminkelve, kicsit roskatagon és betegesen néz ki, különösen a portréhoz képest. Rövid szünet. Bejön a Nagymama egy csomó zoknival, amelyeket kezd a bőröndökbe gyömöszölni

NAGYMAMA Hogy vagy?
RIEGER Leesik rólam a nadrág –
NAGYMAMA Biztosan lefogytál –
RIEGER Biztosan –
NAGYMAMA Nem kérsz grogot?
RIEGER Ma nem –

A házból Osvald jön ki, a karjában nagy csomó nedves mosott ruha, kezdi az egészet begyömöszölni az egyik kofferbe. A házikóból Hanuš jön ki, keresztülmegy a színen, bemegy a házba

NAGYMAMA Ne szedjek még az útra egy kis cseresznyét?
RIEGER Ahogy akarod, mama –
NAGYMAMA Kiürítjük a pincét?
RIEGER Nem tudom –
NAGYMAMA Előbb értünk jönnek, vagy a bőröndökért?
RIEGER Igen. Talán. Biztosan –
NAGYMAMA Vagy előbb a bőröndökért és aztán értünk?
RIEGER Lehet. Esetleg. Nem tudom –

A házból kijön Hanuš egy köteg egyforma könyvvel a karjában, láthatóan valami lexikon az. Keresztülmegy a színpadon, és bemegy a házikóba. Bejön Knobloch, gereblye van nála

KNOBLOCH Eladták!
RIEGER Mit adtak el?
KNOBLOCH A házat. Meg a kertet is!
RIEGER Komolyan? Eladta az állam? Hát ezt lehet? És kinek?
KNOBLOCH Klein helyettes úrnak –
RIEGER Legalább tudni lehet, kinek a kezébe került –

Knobloch kimegy, Albínnal a karjában bejön Vlasta

VLASTA A cseresznyefák tövében napozott. Kicsit elgémberedett –
NAGYMAMA Rakd egy kicsit a sparhelthez –

Vlasta Albínnal a karjában bemegy a házba. A házikóból kijön Hanuš, átmegegy a színen, és bemegy a házba. Osvald begyömöszölte a ruhát a bőröndbe, meghajol, és bemegy a házba

RIEGER Öt villája van. Minek neki még egy?
NAGYMAMA Mit akartak tőled tegnap?
RIEGER Semmit, csak valami magyarázatot –
NAGYMAMA Rendesen viselkedtek?
RIEGER Igen. Bizonyára. Talán biztosan –

Bejön Irena és Monika. Irena sántikál, Monikára támaszkodik

Irena! Aggódtam érted!
IRENA Csak tudnám, mit eszek rajtad, én buta liba! Miért bocsátok meg neked mindig mindent? Miért nem sikerül nekem ma semmi? Miért teszem tönkre veled az életemet, amikor jól mennének a – vagy azzal a – na hogy is hívják? – vagy azzal a –
RIEGER Az a lényeg, hogy nem lett komolyabb baj –

A házból kijön Hanuš egy köteg egyforma könyvvel. Keresztülmegy a színen, és bemegy a házikóba. Jön Knobloch, kezében egy nyitott Fúj

KNOBLOCH *(menet közben olvas)* „A volt kancellár szeretője elcsábította riporterünket.” Van egy kép is hozzá, ahogy az az újságíró átöleli Irena asszony derekát –

Rieger, a Nagymama, Irena és Monika körülállják Knoblochot, és benéznek aFujba.

A házból kijön Hanuš, ugyanazzal a köteg könyvvel. Keresztülmegy a színpadon, és bemegy a házikóba

NAGYMAMA *(Irenának)* Nem kellett volna olyan közel engedned magadhoz. A te hibád!

IRENA Húzd le magad, nagy!

Knobloch a Fújjal a kezében kimegy

Aláírtál nekik valamit?

RIEGER Nem tudom. Lehet. Valószínűleg biztos –

NAGYMAMA És mit?

RIEGER Egy jegyzőkönyvet. A megbeszélésről. Ártatlan dolog. Nehezen lehetett volna megtagadni –

A házból előjön Hanuš az egyforma könyvekkel. Keresztülmegy a színen, és bemegy a házikóba

IRENA A te kézírásod?

RIEGER Csak az aláírás –

IRENA Szóval a te betűid?

RIEGER Hisz csak magyarázatot adtam! Csak azt írtam alá, hogy végighallgattam őket. Mi rossz van ebben? Nekem mindnyájunkra gondolnom kell. Különben sem tudni, mi van még ezeknek a potrohosoknak a kezében!

IRENA Miféle potrohosoknak?

A házból előjön Hanuš az egyforma könyvekkel. Keresztülmegy a színen, és bemegy a házikóba

RIEGER Nem szusszansz egyet, Hanuš?

HANUS De, boldogan, Vilém –

Hanus a könyvekkel bemegy a házikóba. A házból Oswald jön elő, egy láda sört hoz. Lerakja a bőröndök mellé

NAGYMAMA Hol van Jepihodov?

OSVALD Átment játszani Ragulinékhoz –

Osvald alig bírja visszatartani a nevetést, meghajol, és bemegy a házba. A lépcsőn összetalálkozik Zuzanával. Zuzánán hátizsák van, az egyik kezében notebook, a másikban egy szatyor cuccokkal

ZUZANA Papa, Gérard mindenkit szívesen lát –

RIEGER Az meg ki?

Hanus kijön a házikóból, és leül az egyik bőröndre

ZUZANA Egy francia –

RIEGER Miféle francia?

ZUZANA A Smith, Brown, Stapelton, Bronstein and Stoessinger cég képviselője. Szép háza van –

A díszlet mögül nyertés hallatszik

RIEGER Honnan ismered?

ZUZANA A partnerem. Megadom a kocsisnak a címét –

RIEGER Nem is tudtam, hogy van partnered –

ZUZANA Te még sok mindent nem tudsz, papa – *(Leteszi a holmiját a földre, előveszi a zsebéből a mobilját, beüt egy számot, vállával a füléhez szorítja, ismét felkapja a dolgait, távozóban van. A telefonba)*

Hallo! Everything is O.K. See you as soon as possible –

IRENA Miféle potrohosok?

Zuzana elment. A háttérből motoros fűrész és kidőlő fák ropogása hallatszik. A jelenlevők fülelnek. A házból Viktor jön ki egy csésze teával, egy üveg rummal és egy kis tál keksszel. Mindent lerak az asztalra, rumot tölt a teába

VIKTOR A helyettes úrnak komoly tervei vannak itt –

HANUS És neked mi közöd hozzá?

VIKTOR Kinevezett a tanácsadójának. De lehet, hogy nem ez az utolsó szava. Megüresedett a pótlári hely. Egész jó programja van az új vezetésnek. Érezhetően csökkenteni akarja az adóterheket, a járulékokat pedig növelni. Sok mindenben az ön örökségére épít. Például az embert akarja a program középpontjába állítani –

RIEGER Itt fog lakni?

VIKTOR Jó lakása van, és nem akar költözni. Itt vállalkozásba akar fogni –

A háttérben nyertés, aztán motoros fűrész bögése, dőlő fa recsenése hallatszik. Lassan bejön Klein

Úgyhogy egy kicsit nógattam őket ott a kertben, helyettes úr –

KLEIN Köszönöm, Viktor. Jól együtt tudok működni magával. Üdvözetem mindenkinek. Szervusz, Vilém – szia, Irena –

RIEGER Üdv, Vlastík. Gratulálok –

Klein felemeli a teáscsészét, iszik, kekszet eszik hozzá

KLEIN Sajnálom, hogy falura kell költözniük. De ezt az építkezést már nem lehetett tovább halogatni. Csak száz versztányira leszek innen. Voltatok lenn körülnézni? Szép vidék? Elfértek majd valahogy? Látom, mindjárt előáll a kocsi –

RIEGER Inkább Gérard-hoz költözünk. A család ismerőse. Szép háza van –

KLEIN Ja, ez az a Smith, Brown, Stapelton, Bronstein and Stoessinger Inc.? Nem vagyok biztos benne, de találnak nála valamit. Állítólag ingatlanspekuláció, adócsalás meg ilyesmi. Reggel számolt be róla Kaška –

RIEGER Az a zoofiliás?

KLEIN Semmit sem tudtak rábizonyítani. Most ő az országos rendőrfőkapitány. Felvázolhatom a terveimet?

RIEGER Bocssáss meg, Vlastík, tudsz egyáltalán arról, hogy egész éjjel kihallgattak?

KLEIN A Kaška emberei?

RIEGER Talán. Biztosan. Biztosan talán –

KLEIN Felvázolhatom a terveimet?

RIEGER Bocssáss meg, Vlastík, de neked nem tűnik különösnek, hogy éppen tegnap jött ez a két –

IRENA Ma meg azok a rágalmak a Fújban –

KLEIN Holnap reggel rákérdezek Kaška tábornok úrnál –

RIEGER Csak nem nevezték ki tábornokká – azt az embert!

KLEIN Megfelelő rangot kellett adományozni neki, egyébként nem lett volna kellő tekintélye mindazok után, ami a borjókapsán történt vele. Felvázolhatom a terveimet?

VIKTOR Szilárd meggyőződése, helyettes úr, hogy mindenkit nagyon érdekelnek a tervei. Ugyanis mindent ragyogóan végig gondolt –

KLEIN Itt, ahol ez a veszteséges kert van most, egy közepes nagyságú szolgáltató-kereskedelmi házat építünk. Lesz benne három mozi, öt üzlet, masszázsszalón, borbély, butik, a Fúj szerkesztősége, hentes, benzinkút, táncterem, tetoválozsalon, mozi, régiségbolt, hentes, a Fúj szerkesztősége és három étterem, az egyik thai. A házikóból kaszinó lesz. Ez elválaszthatatlanul hozzátartozik korunkhoz. Vagy talán nem, Viktor?

VIKTOR Azt hiszem, elválaszthatatlanul hozzátartozik!

KLEIN Van egy jó emberem a biliárdszobában berendezésére. Jephodovnak hívják. És végül, a házban modern erotikus klub lesz. Számomra ugyanis az a fontos, hogy az egész központban folyamatos legyen a nyüzsgés. És miközben nappal a közvélemény figyelmének középpontjában a szolgáltató-kereskedelmi központ áll majd, estefelé szép lassan átveszi az élet stafétáját ez a szép ház, amelyet – persze csak egy kicsit – átépítünk majd. Mindeközben abból az elvből indulok ki, amelyet csak úgy emlegetünk, hogy „kevesebb állapot”. Éppen ezért az egész létesítményt bérbe adom egy politikai funkcióval abszolúte nem rendelkező barátomnak, tehát egy szintiszta magánvállalkozónak, akinek hosszú évek óta kitűnő neve és különböző országokban szerzett, óriási tapasztalata van ebben a brancsban. Ukrán lányok százai köszönhetnek neki mindent.

RIEGER Kaška nagybátyjára gondolsz?

KLEIN *(dühösen)* Nem tökmindegy, kinek a nagybátyja?!

A jelenlevők megmerevednek

HANG (*hangszóróból*) Tudom, hogy nem tisztem belebeszélni. De nem lehetne visszafogottabban? Köszönöm.

A jelenlévők megelevenednek

KLEIN Tökmindegy, kinek a nagybátyja –

A háttérben nyerítés, aztán motoros fűrészbőgése, dőlő fa recsenése hallatszik

És te mihez kezdesz? Kinéztél már magadnak valamit?

RIEGER Tudod, hogy van, nem könnyű dolog ez, egész életemet egyedül a politikának szenteltem –

KLEIN Támadt egy ötletem. Nem akarsz a tanácsadómnak, Viktornak a tanácsadója lenni?

RIEGER Tanácsadója?

KLEIN Aha –

RIEGER A te tanácsadódnak?

KLEIN Aha –

RIEGER Tehát a volt titkárom volt titkáranak a tanácsadója?

KLEIN A politikához ugyebár értesz, ha egyszer már az egész életedet ennek szentelted, kár volna hát veszni hagyni a tapasztalataidat. Bár – ha kicsit is konstruktívabb volnál – többre is vihetnéd, de mégiscsak jobb, mint trágyát hányni és egész életedben szégyenkezni valami jelentéktelen malacság miatt, amit tizenöt évvel ezelőtt írtál le, és amit a *Fuj* most leköszöl. Tudod, hogy van, az a Kaška kisasszony vezette történeti kormányközi bizottság olyan, mint egy átjáróház! Szóval, elfogadod?

IRENA Nem fogadja el!

KLEIN Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát. Monika, megkérdezhetem, mit csinál holnap este? Elmehetnének vacsorázni. Ismerek egy remek kínai éttermet, állítólag egyszer a bahreini herceg is evett ott. A vendégem. Mindent én fizetek, az ételt, az italt, az ételt –

MONIKA Elnézést, helyettes úr, de holnap este már Párizsban lesznek. Jack Lang nyolc után vár a Deux Magots-nál, ugye, Irena?

IRENA Elég sokat kellett győzködnöm. De Jacket nem lehetett lerázni. Mindig a Monikák voltak a gyengéje –

NAGYMAMA Te is mész?

IRENA Hogy hagyhatnám most itt Vilémet? Mihez kezdene nélkülem? Biztosan még azt sem tudja, hol vannak a ruhacsipeszek! (*Riegernek*) Miféle potrohosok?

KLEIN Akkor érezze jól magát Párizsban, Monika! Remélem, nincs gond az útlevelel!

Klein feltűnően hosszan nevet. A háttérben nyerítés, aztán motoros fűrészbőgése, dőlő fa recsenése hallatszik

(*Riegerhez*) Szóval?

RIEGER Végig kell gondolnom –

IRENA Ugyan, mit akarsz ezen végiggondolni?

KLEIN Ugyan, mit akarsz ezen végiggondolni?

HANUŠ Ugyan, mit akarsz ezen végiggondolni?

RIEGER Te könnyen beszélsz, Hanuš, neked nincs családod! Hisz nem tarthat el mindnyájunkat Albín!

VIKTOR Itt vannak!

IRENA (*a Nagymamának*) Nem néznél utána a kocsinak?

Viktor az érkező Jack és Bob elé szalad. A Nagymama kimegy. Klein leül a hintára. Viktor az asztalról elveszi a kekszestájkát, odamegy Kleinhez, finoman ringatja, közben keksszel kínálja. Klein amíg csak hintázik, kekset fog majszolni. Hanuš odalép Riegerhez

HANUŠ (*halkan*) Mit gondolsz, nem kellene mégis aláírni valamit?

RIEGER (*halkan*) Hagyj békén, te beszari!

Jack egy darab koszos cetlit húz elő a zsebéből, és nézegeti. Bob fényképez

HANUŠ Nem volt szép, amit azzal az interjúval műveltek –

BOB Mi nem tehetünk róla, új art-direktorunk, junior baccalaureus Kaška úr szerkesztette át új PR-ágenszünkkel, senior magister Kaška kisasszonnyal együtt –

JACK (*egy papírról olvas*) Jó napot, helyettes úr. Olvasóinkat érdekelné, vajon az új vezetés épít-e a volt kancellár örökségére –

KLEIN Az elkövetkező időszakban szeretnénk megtartani mindent, ami a megelőző korszakban jó volt, ugyanakkor szeretnénk megszabadulni valamennyi rossz dologtól, ami ebből az időszakból származik –

VIKTOR Milyen szépen mondta!

JACK (*olvas*) És az önök politikájának mi a fő célja?

KLEIN A polgárért van az állam, és nem a polgár az államért. Arra törekszünk, hogy országunk biztonságos hely legyen a szabad és sokoldalúan felkészült emberek számára. De ne csak számukra, a családjuk számára is!

VIKTOR Bravó! Most aztán jól átverte minden rosszakaróját, helyettes úr!

KLEIN Ugye, Viktor? Én is úgy gondolom, hogy ma jó formában vagyok, úgyhogy rendesen összezavartam őket!

Jack alaposan megszemléli a cetli mindkét oldalát. A háttérben nyerítés, a házból kijön Osvald

IRENA Osvald, leszedted a ruhát a kertben?

OSVALD A bőröndben van –

IRENA De ugye nem nedvesen gyömöszölted bele, ugye nem?

OSVALD Nem. Talán nem. Alkalmasint biztosan nem –

Osvald a szanaszét heverő bőröndöket kezdi egy mutatós kupacba öszszerezni, Hanuš odarakja a Gandhi-szobrot és a portrét is. Közben Jack a másik zsebében újabb gyűrött cetlit talál. Riegerhez fordul

JACK Kérdezhetek öntől is valamit?

RIEGER Tessék –

JACK (*olvassa*) Igaz az, hogy önt elhagyta régi barátnője, Irena aszszony, az egykori stylistes, és hogy új szeretője van, egy tudós hölgy?

RIEGER Már megbocsásson, erről nem nyilatkozom!

JACK (*olvassa*) És nem nyilatkozik arról sem, hogy miért nem nyilatkozik?

RIEGER Nem nyilatkozom –

JACK (*olvassa*) És arról sem nyilatkozik, hogy miért nem nyilatkozik arról, hogy miért nem nyilatkozik?

RIEGER Nem nyilatkozom –

JACK (*olvassa*) És arról sem nyilatkozik, hogy miért –

MONIKA De a francba, hiszen Irena visszament hozzá!

IRENA Valakinek mégiscsak vigyáznia kell, nehogy megint aláírjon valamit! (*Riegernek*) Miféle potrohosok?

Bob odalép Jackhez, valamit a fülébe súg, Jack bólogat. A háttérből motoros fűrészbőgése és kidőlő fák recsegése hallatszik. Osvald és Hanuš közben befejezik ténykedésüket. Hanuš leül az egyik kofferre

OSVALD (*Hanušnak*) Volt úgy, hogy az aszalt cseresznyét szekérszámra küldték Harkovba!

Osvald kivess egy sört abból a rekeszből, amelyet az imént hozott be. Kinyitja, iszik, aztán a lugasba megy, és úgy ül le, hogy nem is nagyon lehet látni. Jack Riegerhez fordul

JACK Még valami, főnök úr: igaz, hogy tanácsadó lesz?

Berohan Knobloch gereblyével, és a Fuj egy példányát lobogtatja

KNOBLOCH (*félolvas*) A volt kancellár nem akar kiköltözni a kormányvillából!

JACK Hogy a tanácsadó tanácsadója lesz?

KNOBLOCH (*félolvas*) „Klein helyettes a volt kormányvilla területén egy központot szeretne kialakítani a széles nyilvánosság számára, ám terveit egyelőre keresztülhúzza a ház volt lakója, Rieger, a volt kancellár, aki nem akar kiköltözni!”

JACK Hogy a kancellári tanácsadó tanácsadójának tanácsadója lesz az új kancellár hivatalában?

KLEIN Helyettes vagyok, nem kancellár. Egyelőre!

Klein feltűnően hosszan nevet. Osvald a lugasban elaludt. Knobloch, kezében a Fujjal, elmegy. A háttérben nyerítés, aztán motoros fűrészbőgése, dőlő fa recsenése hallatszik. Rövid, feszült csend. Mindenki kíváncsian Riegerre mered. Jack jegyzetel a gyűrött cetlire, Bob időnként csinál egy-egy képet, Klein – Viktor segítségével – hintáztat. Rieger egy „I love you” feliratú sportsapkát vesz elő a zsebéből, és szertartásosan felveszi

RIEGER Nézze, szerkesztő úr! Az embernek elsősorban saját magától kell megkérdeznie, mit is vár az élettől. Az én esetemben már csak két választásom maradt. Az egyik: hosszú távon arra rendezkedem be, hogy abból élek, ami elmúlt, untalan visszaem-

lékezésben, gyakorta ugyanoda lyukadva ki, elemezgetéssel, magyarázatokkal, védekezéssel, megállás nélkül összevetve a múltat a jelennel, azt bizonygatva, mennyivel jobb volt akkor minden, szóval hogy már csak a történelemben hagyott nyomommal, régmúlt érdemeimmel, saját emlékekkel és a világba vezető utunk mentén álló emlékművemmel foglalkozva –

A háttérben nyerítés, aztán motoros fűrész bőgése, dőlő fa reccsenése hallatszik. A házból előjön Vlasta és Albín. Albín ruházata szokványos, csak a vállán van átvetve egy drapp pokróc. Mindketten megállnak, és Riebert hallgatják

Ilyen hozzáállással azonban, szerkesztő úr, szép lassan olyan kis obskúrus figura válnék belőlem, aki a történések peremére szorult, aki csak arra képes, hogy másokat befeketítsen, hogy felidézgesse, ki mindenkit ismer, s hogy fanyalogva nevésszen ki mindent, ami őutána következett –

A háttérben nyerítés

És mi lesz mindennek az eredménye? Boldog-boldogtalan azt gondolja majd, megkeseredett, hiú alak vagyok, aki elhárított egy nagyvonalú ajánlatot, hogy tapasztalataimat további, hazám érdekében kifejtendő, értelmes munkában kamatoztassam. Ez tehát, szerkesztő úr, az első előttem álló alternatíva. De kínálgatik egy másik lehetőség is –

HANUŠ Bocsáss meg, Vilém, de ha szükséged lenne valamire, bármikor, bármire, tudod, hol találsz –

RIEGER Köszönök mindent, Hanuš, de úgy gondolom, hogy nemcsak számomra, de a te számodra is jobb lesz, ha nem látnak mindig, mindenütt, csak és kizárólag együtt bennünket, mint valami burmai ikreket –

HANUŠ Akkor szia – *(Megsimogatja a Gandhi-szobor fejét, és elmegy)*

RIEGER De van másik választásom is: mindenki előtt világossá tenni, hogy számomra a haza szolgálata sokkal becsebb, mint a személyes pozíció. Szerkesztő úr, én ezt az elvet vallottam egész életemben, s nem tudom, miért pont most kellene engednem belőle, csak valami olyan apróság miatt, hogy – formális értelemben – valamivel alacsonyabb beosztásba kerülnék, mint amilyenben hosszú ideig voltam –

A háttérben nyerítés, aztán motoros fűrész bőgése, dőlő fa reccsenése hallatszik

Mert mégiscsak az a lényeg, hogy az ember mit tesz kézzelfoghatóan felebarátaiért, és milyen konkrét befolyással bír, s nem az, hogy milyen pozícióból teszi mindezt, és hogy eközben éppen milyen titulusa van. Demokratikus viszonyok között élünk, szerkesztő úr, amikor is megszokott, normális dolog, hogy az emberek különböző beosztásokba kerülnek, bizonyos beosztásokból távoznak. Hát nincs igazam, Vlastik?

KLEIN Időnként megcsicsk –

IRENA Vilém –

RIEGER Parancsolj, drágám?

IRENA Jobban becsapod magadat, mint amennyire muszáj, és mint amennyire én azt még el tudom viselni. Még a trágyahordásban is segítenék falun, még holmi potrohos gyalázat túrésében is melletted állnék, ha tudnám, hogy van tartásod, s van, amiért felnézhetek rád. Elmegyek. Örökre elmegyek. Keress ruhacsipeszeket, burkolózz takaróba, főzz grogot magad. Vagy segítsen neked Weissenmütelhof kisasszony. Monika, megyünk!

Irena határozottan Riegerhez lép, letépi a fejről az „I love you” feliratos sapkát, eldobja, felkap két bőröndöt, és rögtön el is megy

RIEGER Visszajön. Eddig mindig visszajött –

A jelenlévők megmerevednek

HANG *(a hangszóróból)* Nem tudom, mi volna jobb, ha Irena megint visszatérne, vagy ha épp ellenkezőleg, végleg elhagyná Riebert. Akárhogyan is lesz, ennek a darab folyamán, tehát az elkövetkező néhány percben meg kellene történnie, vagy legalábbis utalni kellene rá. A darab vége után ugyanis nincs semmi. A végével világa lezárul, s csak benyomásunk, értelmezésünk, visszatekintésünk, örömünk, illetve bánatunk marad. De arra sem akaródzik várnom, hogy melyik megoldást fogom választani. Úgy

hogy nyitva hagyom a kérdést. Nem én leszek az első, s nem is az utolsó író, aki nem azért hagy nyitva egy kérdést, mert ez szerzői szándéka, hanem mert egyszerűen tanácstalan.

A jelenlévők meglepednek. Nyerítés hallatszik

RIEGER És még valami, szerkesztő úr: gondoljon csak bele, hogy a mai globális civilizációnak a politika szférájában is megvan a maga számtalan következménye. Az egyik ilyen folyomány az, hogy egyre nagyobb befolyásra tesznek szert a szakemberek, specialisták, szaktekintélyek, mivel az egyre nehezebben megy, hogy egy vezető politikus mindenhez értsen, és mindenről véleményt alkosson. Szükségszerűen növekszik ugyanis – méghozzá minden áldott nappal! – a tanácsadók jelentősége és befolyása, s ezzel együtt a politikusok tőlük való függőségének mértéke is –

A háttérben motoros fűrész bőgése, dőlő fa reccsenése hallatszik

Mert hiszen ki fogja kiszámolni az adócsökkentés mértékét? Ki fogja eldönteni, hány ezer tisztviselőt kell elbocsátani ahhoz, hogy kevesebb állam legyen? Ki szabja meg, hány, Kaška tábornok nénékéje által szállított vadászgép teszi biztonságos helyé hazánkat? Hát a tanácsadók! És ki mondja meg biztonsággal a tanácsadóknak, miként is állnak a dolgok? Hát a saját tanácsadó! Egyszóval ki merem jelenteni, szerkesztő úr, meglehet, a tanácsadó tanácsadójaként nagyobb befolyásom lesz a dolgok alakulására, mint előző tisztségemben, amely még egy sor protokolláris kötelezettséget is rótt rám, s ezeknek gyakran csak úgy tudtam eleget tenni, hogy közben háttérbe szorult azon törekvésem, miszerint politikám középpontjában igazán az ember álljon!

A háttérben nyerítés hallatszik. Bob ismét ság valamit Jacknek

JACK Az új vezetéshez való hozzáállásának megváltozása összefügg az ön éjszakai kihallgatásával, illetve azokkal a bizonyos archív anyagokkal, amelyeket az ifjabb Kaška kisasszony vezetett bizottság tárt fel?

RIEGER A kihallgatásról – ahogyan ön nevezi – el kell mondanom, hogy csak a szokásos magyarázatot kellett megadnom, ami pedig az archív anyagokat illeti, azok a szokásos hamisítványok voltak. De ez lényegtelen. A fontos az, hogy ott szeretném szolgálni ezt az országot, ahol arra pillanatnyilag a legnagyobb szükség van, és ahol a legnagyobb szolgálatot tehetem e hazának. A politika az szolgálat. Sokoldalúan képzett családokat szeretnénk. Éljen a növekedés. A jövőről van szó. Fúj, szél, szakadj meg, fúj, dühöngj! A világ a bolondok roppant színpada. Leesik a nadrágom! Sakk!

Klein Viktor segítségével lefészezi, majd leállítja a hintát. A háttérben motoros fűrész bőgése, dőlő fa reccsenése hallatszik

ALBÍN Ez volt az egyik legjelentősebb beszéded, Vilém, amit valaha hallottam tőled. Egyrésztől semmit sem túloztál el, másfelől viszont nem volt, amit elbagatellizáltál volna. Nincs igazam, Vlasta – VLASTA Ne locsojg annyit, Albín!

KLEIN Albínak igaza van. Vilém férfiként szólott!

VIKTOR Én is pont ezt szerettem volna mondani, helyettes úr. A tanácsadó tanácsadó úr férfiként szólott!

KLEIN Még ha esetleg el is túlozta a tanácsadó tanácsadók szerepét – VIKTOR Úgy van, helyettes úr. A tanácsadók tanácsadóinak – legalábbis ebben az országban – biztosan nincs annyira jelentős szerepük. Úgy mondanám, hogy a jelenlegi helyzetben az állam politikáját jobbra – ebben az országban legalábbis – a helyettesek határozzák meg –

KLEIN Ám a jövőben mégiscsak nagyobb befolyással kellene bírnia a kancellárnak!

Klein feltűnően sokáig nevet. Beszalad a nagymama

NAGYMAMA A kocsit előállt!

A Nagymama felkapja Rieger portréját, Jack, Vlasta és Albín két-két bőröndöt ragad meg, és mind kimennek. Bob is távozik, de nem visz semmit, mert a kivonulást fényképezi. Rieger vállára veszi az utolsó csomagot

KLEIN Gyere, nézz szét, ha majd minden kész lesz. Hisz mindig is szeretted az erotikus klubokat. Emlékszel, tizenöt éve Bangkokban?

RIEGER Isten veled, ház! Isten veled, kert! Isten veled, lugas!

Rieger felemeli a földről az „I love you” feliratos sapkát, felveszi, hogy aztán nagy lendülettel le is kapja, miközben szertartásosan meghajol Klein előtt. A sapkát aztán újra felveszi, fölkapja a Gandhi-szobrot, és kimegy. Jön Knobloch gereblyével. Kiabálva beszél Kleinhez

KNOBLOCH Nem kéri a cseresznyefát tüzelőnek? Pompásan ég –
KLEIN Egy fuvarral jöhet a villába!

KNOBLOCH Melyikbe?

KLEIN Mondjuk, oda, ahol az a francia lakott, amelyiket ma utasított ki az országból Kaška –

Knobloch elsiet. A lugasból az álmos Oswald bújjik elő, kezében üres sörsüveg. A háttérben nyerítés, aztán már csak a távozó kocsi zörgése hallatszik

OSVALD Elutaztak. Rólam megfeledeztek! A tekintetes úr biztosan nem vette fel a bundáját, felöltöben utazott el? Hogy elment az élet, mintha nem is éltem volna. Lefekszem. Elhagyott az erőd, egy csöpp se maradt. Biztosan nem vette fel a bundáját. Minden elmúlt, oda van –

Osvald lefekszik a bokor mögé. Klein és Viktor otthagyják a hintát. Hirtelen megmerevednek

HANG (a hangszóróból) Egyik barátom azt tanácsolta, hogy a darab itt érjen is véget. Mint Csehov Cseresznyéskerije. De én úgy érzem, valaminek még kell itt lennie, hogy kerek legyen a dolog. Így hát megkövetem tanácsadó barátomat.

Klein és Viktor meglevenednek

VIKTOR Nem fázik, helyettes úr?

KLEIN Egy kicsit. Azt hiszem, felveszem a bundámat –

Viktor kimegy. Klein lassan követi. Ekkor veszi észre Beát, aki néhány lépésre van tőle, könyvvel a kezében. Klein megáll

Keres valakit?

BEA Önt –

KLEIN És mit parancsol?

BEA Dedikálná nekem a beszédeit?

KLEIN Azt, ami ma jelent meg?

BEA Igen. *Demokrácia, szabadság, piac és én* –

KLEIN Adja csak ide!

Bea kinyitja a könyvet, átnyújtja Kleinnek, aki aláírja

Tudja, mit mondott nekem egyszer egy koftélon Molotov? Vlastik, mindig dedikáld a műveidet, sose mondj nemet!

BEA Csodálatos, hogy meghagyta az embert politikája középpontjában. Köszönöm!

KLEIN Nincs mit. Matt!

Bea félénken arcon csókolja Kleint. Közben különböző irányokból fölbukkannak a darab további szereplői, azaz: Rieger, Irena, a Nagymama, Vlasta, Zuzana, Monika, Albín, Hanuš, Viktor, Oswald, aki a bokor mögül jön elő, Jack, Bob, Knobloch, az Első és a Második rendőr. Mindnyájan lassú léptekkel jönnek előrébb, és körbeveszik Kleint és Beát. Bob a jelenlévőket félkörbe állítja, hogy csoportképet készíthessen. Azután a nézőtérnek háttal, a szereplők előtt állva fényképezni kezdi a többieket

HANG (hangszóróból) Köszönöm a színészeknek, hogy nem vágtak grimaszokat, a nézőknek pedig, hogy kikapcsolták a mobiltelefonjaikat. Az igazságnak és a szeretetnek győzedelmeskednie kell a hazugság és gyűlölet felett! Jó éjszakát, szép álmokat!

Bob beáll a többiek közé, így hajolnak meg. Teljes hangerővel, szimfonikus zenekar és kórus előadásában csendül fel az Örömmóda. Addig szól, míg a nézők el nem hagyják a nézőteret

Vége az ötödik felvonásnak

(A darab vége)